

Mirach Chag‘ri Oqtosh

**HAYOT YUTQAZGAN
JOYINGDAN
BOSHLANAR**

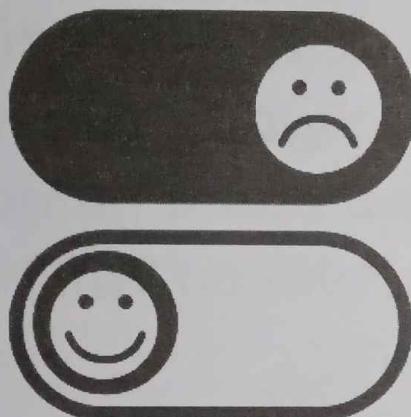
“Yutqazganingda emas,
voz kechganingda yengilasan”.

Mirach Chag'ri Oqtosh
Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

Darveshdan so‘radilar:
“Hamma narsamizni yo‘qotdik,
endi nima qilamiz?”
Darvesh javob berdi:
“Choy qo‘y, yangidan boshlaymiz...”

Mirach Chag'ri Oqtosh
Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

*Kun tavsiyasi:
Peyami Safo
so'zlarini tinglaymiz:
“Bugun baxtli bo'l, chunki birov
sening qayg'ungni aritmaydi.*

Mirach Chag'ri Oqtosh

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

*Yutqazdim deb o'ylaganingda shu
so'zlar senga taskin bo'lsin:
“Qalbi go'zal odam yutqazsa ham
g'olib bo'ladi”*

Mirach Chag'ri Oqtosh

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

*Do'stim, aslo ortingga o'girilma.
Oxiri nima bo'ladi, deb ichingni
kemirmasdan, o'zingni tinimsiz
aybdor his qilmasdani, hech
to'xtamay oldinga yur. Sen o'ylasang
ham, o'ylamasang ham, yashagan
hayoting shu yerda tugaydi. Va shu
nuqtadan yana yangisi boshlanadi.*

*Ortda qolgan umringning bir
soniyasini o'zgartira olasanmi?!
Yo'q. Biroq endi yashaydiganlaringni
go'zallashtirishing mumkin.*

Nil Donald Uolsh

Yo'qotganlar bekati

Hayot bir yo'l kabidir. Bu yo'l kapalak umrichalik: qisqa ham, uzun ham emas. Har soniya qayergadir boramiz, yo'lovchiga aylanamiz. Masalan, sen ham hozir bir yo'lchisan. Bu kitob esa yo'llaringda hamrohing va do'stingga aylansin.

Qani endi orqangni devorga ber, qahvangdan ho'pla va sahifalarni varaqlashni boshla!

Keyingisi – yo'qotganlar bekati.

Yo'qotishni hayotning unashadirilgan qaylig'i desa ham bo'ladi, sababi, hammamiz hayotda nimanidir, kimnidir yo'qotganmiz yoki bir kun, albatta, yo'qotamiz. Yo'qotish o'limga o'xshaydi. Undan qochib qutulolmaysan. O'limdan farqi – azoblanasan, biroq jon berolmaysan. Oldirmagan azob esa insonni yana ham kuchli qiladi.

Kel, yo'qotib ko'rgan va hali yo'qotisha ulgurmaganlarni ikki guruhga ajrata-miz. Birinchi yo'qotganlardan boshlaymizmi? Qo'rqedingmi? Qo'rhma, aslo qo'rhma! Oldin nimanidir yo'qotgan bo'sang, bu sen uchun hammasi tugaganini anglatmaydi va bu se-ning hayotdagi so'nggi bekating ham emas. Yo'lning davomi bor. Bunda joning azobla-nishi, o'zing parcha-parcha bo'lib ketishing,

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

charchashing ham mumkin. Biroq ishonaver, har bir chekkan azobing natijaga arziydi. Chunki bu bekat senga noyob tajriba beradi.

Ba'zan yo'qotmoq ham go'zal. Chunki yo'qotishlar ortidan ajoyib zafarlar keladi. Bugun nimalarnidir yo'qotishing, yiqilishing mumkin, ba'zan ehtiyoj sezgan yaqinlaring yoningda bo'lmay, muammolar ichida yolg'iz qolib ketishing ham ehtimol.

Bularni aslo dard sanama. Yo'qotishlar-ning azobi og'ir, jafosi achchiq. Ammo shunchasiga qaramasdan, qaytadan oyoqda tik tura olish hissi go'zal. Buni so'z bilan ifoda-lab his qildirolmasam kerak. Bular tushun-tirilmaydi, his qilinadi. Ba'zan biror narsaga erishish uchun nimalardandir voz kechish lozim.

Tajriba deganlari osonlikcha qo'lg'a kiritilmaydi. Pishish uchun biroz yonmoq kerak. Vaqt kelganda shu olovda yonishga ham rozi bo'lish kerak. Shularga tayyor bo'lsang, bu o'tdan eson-omon va kuchli bo'lib chiqasani.

Ikkinchisi hali yo'qotishlar bilan to'qnashmaganlar guruhi. Sizlar omadlisiz. Eng kamida, hozircha omadlisiz. Chunki bir kun yo'qotib qo'yishingiz mumkin bo'lgan narsalarga hozir egasiz. Balki shu gaplarni o'qiyotib, mendan jahlingiz chiqar. Biroq do'st achitib gapiradi.

Bilaman, bu gap og'ir, ammo kun kelib sen ham yo'qotganlar bekatidan o'tasan. Yaxshisi, bekatga yetmasdan unga tayyor bo'lish kerak. Shunda og'riqni kamroq his qilasan. Yo'qotishdan qo'rqlama! Yuqorida aytganimdek, nimagadir erishishni istasang, yo'qotishlar senga yordam beradi. Odimlashing uchun ba'zi narsalarni ortda qoldirmoqqa to'g'ri keladi. Bugun yutqazganining ertaga, kerak bo'lsa, yana ham chiroyliroq shaklda qaytarib olasan. Ba'zi urushlarda yutqazib zafar quchiladi, sening kurashingda ham shunday bo'ladi.

"Xo'sh, o'zing qaysi guruhga kirasan?" deb so'ramoqchi bo'lsangiz, men boshidan kechirganlar guruhidanman, deyman. Ko'rib turganingizdek, azoblar menga tanish.

Bora-bora biror qayg'uga botganimda, jonom yonganida o'zimni oldingidan ham tez qo'lga oladigan bo'ldim. Inson zoti yo'qota-yo'qota hayotdagi barcha musibatlarga chidamli bo'lib boraverar ekan.

Bugun yutqazadi, ertaga shu yutqazgan joyidan qaytadan boshlaydi.

Chunki hayotning o'zi hech narsaga qaramay, davom etyapti.

Tushkunlikka tushma, hayot davom etadi...

Bu jumlanı qanday holatda bo'lishingdan qat'i nazar, aqlining bir burchagiga

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

yozishingni va yomon vaziyatlarga tushib qolganingda uni takrorlashingni xohlayman:

Hayot davom etyapti...

Hayot seni aynan yiqilgan joyingdan turg'azib qo'ymasligi mumkin, lekin yordam qo'lini cho'zadi. Sen esa o'zingdagи kuch bilan oyoqqa turasan. Balki, bu dard va azoblarni unutolmassan, biroq ko'nikasan. Yo'qotgan va yo'qligiga ko'nikkan har bir narsa battar joningni azoblashi mumkin, bu senga faqat va faqat iroda va kuch beradi. Necha yoshda va qay holatda bo'lishingdan qat'i nazar, Alber Kamyuning gaplarini esingdan chiqarma!

"Inson oxir-oqibat hammasiga ko'nikadi".

Yo'qotganlarimiz uchun juda ezilamiz. Biroq yo'qotganlarimiz bizga bergan tajriba va kuchni hech nima bilan sotib olib bo'lmaydi.

* Ba'zan ayrim narsalarga, insonlarga shunday bog'lanib qolamizki, ular yo'qolib qolganda bu yo'qotishni qabul qilishni xohlamaymiz. Chunki ularga qattiq bog'lanib bo'lganmiz. Borligiga ko'nikkan har bir narsaning yo'qligini qabul qila olmaymiz. Ba'zan xuddi ilgari ularsiz yashamagandek bo'lamiz, tirikligimizga ham ular sababdek his qilamiz.

Aslida, o'zimizga nisbatan qilgan katta adolatsizligimiz shu. Birov bilan bor bo'lma-dikki, uning yo'qligida yo'q bo'lib qolsak. Bi-

rov birovning yo'qligiga sabab bo'lib qolmaydi. Biroz azob chekishi mumkin, ammo o'lmaydi. Qara, Tezer O'zlu nima demoqda:

"Birovsiz yashash hammaning ham qo'lidan keladi".

Ha, bir inson ikkinchi bir inson hayotiga mazmun kiritishi mumkin, ammo bu yolg'iz yashash ma'nosiz, degani emas. Bir o'ylab ko'r-chi, yo'qligiga ko'nika olmayman, degan insonlaring o'tmishta aylanmadimi? Bir paytlar hayotingning borini baxshida etganing, qadrlaganing va saqlab qolishga intilgan insoningni yo'qotganingda qanchalar azoblanguing.

Hatto "Endi usiz qanday yashayman", degan vaqlaring ham bo'ldi. Ammo usiz ham yaxshi o'tgan kunlaring bo'lmadimi? Bo'ldi. Yo'qligiga ko'nikmadingmi? Ko'nikding.

Yiqilding va endi oyoqqa tura olmayman, deding. Tura olmadingmi? Turding.

Birov bilan bor bo'lmaiding, uning yo'qligi bilan ham yo'q bo'lib qolmaysan.

Bir zamonlar ichidan chiqa olmayman, yengib o'tolmayman, degan azoblarning barini ortda qoldirding.

Tugamaydi, deb o'yLAGAN AZOBLARING USTIDAN G'ALABA QILDING.

Yo'qotdim deya xafa bo'lgan insolaringni uchratmasdan oldin o'tgan hayotningni xotirla. Axir ulardan oldin ham go'zal yashagansan-ku. Bundan keyin ham shunday yashaysan. Ayrim azoblardan qocha olmasliging mumkin. U musibatlarni chetlab ham o'tolmaysan. Aksincha, ularni boshdan o'tkazishga majbursan. Mayli, azoblarni his qil, biroq sira taslim bo'lma. Ilgari ham yiqilganingda tura olgansan.

Shu jumlalarni tez-tez takrorlab tur:

"YIQILGAN BO'LSAM, BU BIRINCHISI EMAS, YANA OYOQQA TURAMAN".

Bir paytlar seni azoblagan og'riqlar uchun kurashganingda sen g'alaba qilding.

Ba'zan juda qattiq yiqilding, ammo yana oyoqdasan.

Aslo birovga "Men sensiz yashay olmayman", dema, aslo aytma! Yashay olasan.

Senga berilgan azoblarning hech birini unutolmasliging mumkin, ammo ular bilan birga yashashni o'rganasan.

**YIQILISHDAN QO'RQMA! YIQIL.
YANA OYOQQA TURASAN.**

"Sen Allohga ishon. Umidlar hech kutmagan vaqtingda gullaydi".

Hazrati Mavlono

Hech qachon umidsizlikka tushmal Eng yomon paytingda ham kichik bir umiding bo'ssin. Muammolar har birimizning hayotimizda bor. Yiqilganingda qayta oyoqqa tura olishing, ranjiganingda baxtni his eta bilishing, tashlab ketilganingda qaytadan kurasha olishing uchun, imkonsiz ishga qo'l urganingda, bir imkon eshigini ko'rsatadigan umiding bo'ssin. Bu umidni shunday asraki, undan hech kim xabar topmasin. Hamma narsani yo'qotsang-da, shu umidni asrab yur. Uni ham qoldan chiqarsang, yo'qotadigan hech narsang qolmaydi.

Tirik bo'la turib, nafas olayotib umidini yo'qotgan, hayotdan uzoqlashgan insonlarni ko'rsam, ranjiyman. Shu sabab ham qayerda umidsizlikka tushgan biror jonni uchratsam, unga yordam qilishga urinaman.

Suvsizlikdantinkasiqurib, so'lib borayotgan bir gulga suv berib hayotga qaytargandek yon-atrofingdag'i umidsiz insonlarning hayot-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

ga muhabbati ortishiga ko'maklash. Umid ber.

Ko'ra bila turib umidsizlik kasalligi sen-ga yuqishiga aslo va aslo izn berma. Yashab turib, hayotda bo'la turib, undan alamzada bo'lish nimasi? Umidsizlikka tushish nimasi?

Shuni ikkala qulog'ingga ham qo'rg'o-shindek quyib ol. Hamma narsaga ruxsat berish mumkin, lekin umidsizlikka emas. Tayfun Topalo'g'li shunday deydi:

"Aslida hech bir mo'jizaga ehtiyojing yo'q. Asl ehtiyoj - mo'jizani o'zing ekan-ligingni tushunish. Uni uzoqdan izlama".

"Bir kuni o'rmonda qurbaqalar to'dasi ketayotgan ekan. Shunda ikkita qurbaqa chuqurga tushib ketibdi. Buni ko'rgan boshqa qurbaqalar chuqur atrofida to'planib, nima qilishni bilishmasmish. Qurbaqalar tushgan joy bir qaraganda uncha chuqurga o'xshamas edi. Ammo tepadan qaragan qurbaqalarga u yerdan chiqish imkonsizdek tuyilardi. Shuning uchun chuqurdagi do'stlariga bekorga ovora bo'lmaslikni aytishibdi. Haligi ikki qurbaqa esa ularning gapiga e'tibor qilmay, chiqish uchun kurashda davom etaverishibdi. Tepadagilar esa hali ham bekorga urinishayotganini, bu yerdan faqatgina o'lib qutilish mumkinligini aytaverishibdi. Nihoyat qurbaqalarning biri to'xtab, taqdirga tan beribdi. Narigisi esa harakatda davom etibdi. Maqsadidan voz kechmay, harakatdan to'xtamay,

atrofidagilarning gapiga qulq solmay, oxirgi urinishida bir sakrab, yuqoriga otilib chiqibdi. Qurbaqa boshqalarning gapini eshitmagandi, chunki uning qulqlari kar ekan.

Biz ham hayotda ko'p chuqurlarga tushamiz, qiyin sinovlardan o'tamiz. Odamlar esa bizga voz kechishni, behuda harakat qilmasligimizni aytishadi. Va ichimizdag'i umid chirog'ini so'ndirishga urinadilar. Lekin bizaslo ularga qulq solmay, ichimizdag'i umidni mahkam quchishimiz kerak. Shams Tabriziy umidsizlikka tushgan insonlarga shunday deydi:

"Qani, o'rningdan tur, o'zingga kel. Umidsizlikka berilma, umid Allohdan, umidsizlik esa shaytondandir. Ichingdag'i umidga ishon, bu umidni so'ndirishga uringan insonlar uchun qulqlaringni berkit. Bu yo'l seniki, umid seniki. Umidni mahkam quch".

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

"Biz hech kimni yo'qotganimiz yo'q!
Boshqa ranjimasin, deya Allah ba'zi
insonlarni hayotimizdan oldi.
Bor gap shu".

O'zingga yaxshilik qil. O'zingni kashf et

Hali hech narsaga kechikmading. Bo'shingni yerdan ko'tarib, oldinga qarasang, hech narsaga kech qolmaganingga guvoh bo'lasan. Sen shunchaki o'zingni kashf qili-shing kerak, xolos va senda buning uddasidan chiqa oladigan kuch bor. Senga biroz ilhom manbayi kerak. Aslida u ham sendan yiroqda emas.

Masalan, Eynshteynning aql-zakovatini masxara qilganlar, aqli zaif deganlar ham bo'lgan. Biroq u o'zini kashf etdi, atomni parchaladi va unga ishonchsizlik bildirgan odamlarga murojaat qilib: "Seni aqli zaif, qo'lidan ish kelmaydi deyishsa, aslo xafa bo'lma! Menga ham yillar davomida toshlar otib keliшган. Men esa atomni parchalab, ularning qo'liga tutqazdim".

Senga kechikmaganingni isbotlovchi bir narsa aytaman. Hali ham yuraging urib turibdi, yashamoqdasan, chuqur nafas ol va tirikliging senga berilgan imkon ekanini anglab yet. Keyin esa o'zingni kashf qilish uchun harakatni boshla. Kerak bo'lsa, o'zingga yangi sahifa och. Hatto borib yangi bir daftar sotib

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

ol. Odamlarning gap-so'ziga qulog'ingni berkit. Barini yangidan boshla va bundan aslo qo'rhma!

Endi insonlarning emas, aksincha, orzularing ortidan yugur. Ro'yobga chiqishini istagan nimang bo'lsa, barini haqiqatga aylan-tir. Ko'ngling tusagan nima bo'lsa, barchasini qil. Mark Tven bizga shunday xitob qiladi:

"Oradan 20 yil o'tib, qilganlaring uchun emas, qila olmaganlaring uchun ezilasan. Iloji boricha xatolaringni tuzat. Mustahkam kemada uzoqlarga yelkan och. Shamolni izla, uni tut va his qil".

Oradan yillar o'tgach, ushalmagan biror orzung uchun pushaymon bo'lma. Bu hikoy-aning qahramoni sensan. Qalam o'z qo'lingda. Sen shu asarni eng chiroylı va zavqli yo'sinda yoz. Hikoyang shunday chiroylı bo'sinski, boshqalar ham undan ilhom olsin.

Hayot seniki. Yashash go'zal. Sen chiroylı umr kechirishga qodirsan.

Muammo va tushkunlikni qanday yengib o'tamiz?

Hayotda har bir inson muammoga duch kelishi bor gap. Va yana ko'pincha xohlama-gan narsalarimiz bilan ham tez-tez duch bo'lishimizga to'g'ri kelishi mumkin.

Hozir aytmoqchi bo'lganlarimni hayotga isyon deb emas, bir tahlil deb tushun. Yo'qsa, "Yana isyonkor va qo'pol odam gaphirishni boshladi", deb meni koyib yurma. Ha, nima deyotgandik? Tushkunlik...

"Men muammo va tushkunliklarsiz yashayapman", deydigan kishi bormi?

Bor deyishsa, ishonmayman. Bugun barchamizda bir xil bo'lmasa ham, yechimi-ni topishga harakat qilayotgan muammo-lar bor. Endi shunday o'ylashingizni xohlay-man: hammasi chiroyli bo'lsa, har kun baxtli bo'sak, hech qachon azob chekmasak, dilim-iz og'rimasa, uqubatlar hayotimiz eshigini qoqmasa, umrimizning mazmuni bo'larmi-di? Menden so'rasang, yo'q, deb javob bera-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

man. Men bu hayotni tanga misoli qurilgan deb bilaman. Baxtli bo'lganimiz qadar baxtsiz bo'lishimiz ham mumkin.

Ko'proq baxtli bo'lish yoki ozroq baxtsiz bo'lish o'zimga ham biroz bog'liq. Senga bir gap aytaymi? Ba'zan chekkan aziyatlarimiz, muammo va tushkunliklarimiz biz uchun bir chipta. Eshityapman, "Qanaqa chipta?" deb so'rayapsan.

Bu – tajriba. Tajribani qo'lga kiritish qiyin va ko'p vaqt talab qiladi. Tajribani pulga sotib olib bo'lmaydi, uni yutib olish mumkin.

Tajriba ba'zi dardlarni boshdan o'tkazish evaziga keladi. O'sha dardlar qatoriga o'tda yonish, umidsizlikka tushish ham kiradi. Aminmanki, sen ham bir vaqtlar ko'p badal to'lading. Va natijada tajriba orttirding. Qiyin bo'lgandir, balki joning yongandir. Ammo ud-dalagansan.

Chunki sen kuchli insonsan. Qaniydi kuchli insonlarning qalbini ko'ra olishimiz mumkin bo'lganida! Ular yuragida saqlagan bitmas yaralarni, chekkan azoblarini ham ko'ra olgan bo'lar edik.

Xo'sh, azob-uqubat va tushkunliklar-dan qanday qutulamiz? Ishonch orqali qutu-lamiz. Balki, bu senga g'alati eshitilar. Xo'sh, nega ishonch bilan, dedik? Kel, yaxshisi, bu savolning javobini darvesh bersin.

Darveshdan so'rashibdi:

"Qiyin paytlarni boshdan kechirayotganda nima qilish kerak?"

Darvesh debdi:

"Qiyinchiliklar umringning oxirigacha davom etmasligini bilishing, bu bir sinov ekanini anglasting kerak. Bundan battari bo'limgani uchun shukur qilishing, yomon kunlaringda yoningda bo'limgan insonlarni tark etishing lozim".

Eng avvalo, ishon. Sababi, har bir ish ishonch bilan boshlanadi. Ham o'zingga, ham boshingdan o'tkazgan muammolar umring oxiriga qadar davom etmasligiga ishonishing kerak. Hammasi aynan shu nuqtadan boshlanadi. Ishonch, ishonch va yana ishonch.

Ishonmagan insonlaring orqasidan ergashib ketavermaysan-ku, to'g'rimi? Oldin ishonch hosil qilasan.

O'zingni bunga ishontirmsang yoki qochadigan bo'lsang, quvishadi. Tan ol. Azoblar, qiyinchiliklar, hayotingda bo'lib o'tgan har bir yomon kunlarni qabul qil, tan ol. Ular ga kuchingni ko'rsatib qo'y. Har birini qabul qilganidan keyin o'zingda yanada ko'proq kuchni his qila boshlaysan. Endi hammasi faqat shu bilan tugab qoladimi? Yo'q. Asl maqsad endi boshlanadi. Qara, Pol Braun shunday deydi:

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

"G'olib bo'lish kaliti stressga qarshitura olishingdir".

Balki, eng qiyin nuqta shu bo'lishi ham mumkin. Hatto shunday vaqt keladiki, hammasini orqaga tashlab, qo'l siltashni, voz kechishni xohlaysan. Kimdir voz kechib ketadi, kimdir davom etadi.

Endi senga savol beraman: "Tugatasanmi? Davom etasanmi?"

Bu kitob hali qo'lingda ekanligiga qaraganda, davom etaman, deb javob bermoqchisan.

Kalitni senga birov bermaydi. Sen muhtoj bo'lgan kalit o'z qo'lingda. Uning nomi – sabr. Bu yerda chekayotgan azob va qiyinchiliklar ringdan seni rohat qayig'iga olib chiqadigan narsa – sabring.

Hech qanday dard seni tiz cho'ktirmasligiga, bu azoblar bir umr davom etmasligiga o'zingni ishontirsang, o'yin g'olibi sen bo'lasan. Nima bo'lgan taqdirda ham, o'zingga bo'lgan ishonch va sabrni qoldan boy berma. Ana shunda hech narsaga yengilmaysan.

Luiza Mey Olkottga qulq tut:

"Bo'ronlardan qo'rqlmayman.

Chunki shu bahona kemani qanday boshqarishni o'rganib olaman".

Shu sabr hayotni saqlab qoladi. Sabr inson va hayot o'rtasidagi eng kuchli quroldir. Boshimizga bir kulfat kelganda, qayg'uga botganimizda, azoblanganimizda, dilimiz og'riganda, hammasi ostin-ustun bo'lib ketganda Anfol surasining 46-oyati bizga shunday deydi:

"Sabrli bo'1, Allah sabrlilar bilan bir-gadir".

Sabr qilish, iztiroblarga chidamli bo'lish haqida gapirganda xayolimga qisqichbaqa hikoyasi keladi. Bu – hayotimda muhim o'ringa ega hikoyalardan biri. Chunki azob-uqubatlar meni yeb bitirayotganda bu hikoyadan o'zimga kuch olgan edim. Buni sening ham hayotingga olib kirishni xohladim.

Bu hikoya bir tomondan dardlardan qachon va qanday xalos bo'lishni o'rgatsa, boshqa tomondan inson o'z hayotini qanday boshlashi haqida so'zlaydi. Qisqichbaqalar qiyinchiliklardan shunday ustalik bilan chiqib ketadilarki, ta'sirlanmaslikning iloji yo'q.

Amerikalik ruhshunos shifokor Abraham Tverskiy tushkunlik va uni qanday yengib o'tish kerakligi haqida bizga ikki o'z maslahat beradi:

"Bir kun meni tish shifokoriga jo'natishdi. U yerda "Qisqichbaqalar qanday katta bo'ladi?" nomli maqolaga ko'zim tushib qoldi.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

Tavba, qisqichbaqalar qanday katta bo'lishining menga nima qizig'i bor, deb o'yladim. Lekin bu e'tiborimni tortgan edi. Maqola qisqichbaqa qattiq qobiq ostida bo'lishiga qaramasdan, o'zi juda yumshoq jonzot ekani haqidada hikoya qilar edi.

Kengaymaydigan qattiq qobiq ichida qisqichbaqaning qanday ulg'ayishi hayratlanarli tuyiladi. Qisqichbaqa kattalashavergani sari qobiq unga torayib boraveradi. Natijada u eski qobig'ini tashlab, o'ziga yangi qobiq tayyorlaydi. Yangi qobiq paydo qilguncha qisqichbaqa qoyalarda jon saqlashga majbur. Yo'qsa, yirtqichlardan omon qolishi dargumon.

Vaqt o'tib, yangi qobiq ham tor kelib, qisqichbaqa kengroq qobiqqa ehtiyoj sezadi. Xullas, bu holat bir necha bor takrorlanadi.

Qisqichbaqa tor qobiqda o'zini noqulay his qilgani va kengroq qobiq xohlagani uchun ham ulg'ayadi. Agarda qisqichbaqalarning ham o'z shifokori bo'lganida edi, ular hech qachon rivojlana olmasdi. Sababi, o'zlarini behuzur sezishlari bilanoq shifokor huzuriga yugurishardi. Shifokor ularga tinchlantiruvchi dori berar va shu bilan qisqichbaqalar o'zini yaxshi his qilardi. Eski qobiqdan xalos bo'lish aqllariga ham kelmasdi. Xuddi shunday tushkunlik ham insonga yangi imkoniyatlarni kashf qilish uchun bir belgidir.

Muammolar ichida qolganingda Hazrati
Mavlononing shu gapini yodga ol:

“Muammolar misoli bir tun.
Dam ol, qayg'uga botma.
Tong, albatta, otadi”.

Omadga emas, o'zingga ishon

Bu hayotda qoqilishing tabiiy hol. Seni tashlab ketishlari hech gapmas. Qo'lingda borini yo'qotishing, hatto bularni boshdan o'tkazganing uchun o'zingni dunyoning eng omadsiz odamidek his qilishing ham mumkin. Ammo shuni unutma:

“Qo'li cho'ntagida bo'la turib, hech kim omad zinasidan tirmashib chiqa olmaydi”.

Bu hayotda hech kim yiqilmasdan davom etolmaydi. Rivoyatlarga ko'ra, Napoleonning armiyasi dushman bilan yuzma-yuz kelgan paytda general “Dushman bizzan uch marta ortiq, g'alaba imkonsiz”, deya xabar keltiradi. Napoleon esa shunday deydi: “Jang qanchalik qiyin bo'lsa, zafar shunchalik muqaddas bo'ladi”.

To'g'ri, kurashing qiyin kechadi. Ha, sabring bilan birga kuching ham tugab bora-di. Ammo shunday bir kun keladiki, uddalay olishingga ishonmaganlarga qarata shunday deysan: “Uddaladim. Chunki eng boshidan beri o'zimga ishongan edim. Siz oldim-

ga qo'ygan toshlar menga kuch berdi. Shuni unutmang: Hayot ba'zilar uchun boy berilgan joyidan boshlanadi".

Viktor Hyugo aytganidek:

"**Hatto eng zimiston tun ham tugab bitadi va quyosh yana takror chiqaveradi**".

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

Ba'zi to'fonlar insonlar uchun yaxshilik olib keladi

Bizning hamma narsa ostin-ustun bo'lib ketgan, g'amga botgan kunlarimiz bo'lgan, to'g'rimi? O'shanda xuddi butun olam baxtiyordek, barcha hayotidan mammundek, "Faqat men dard chekishim kerakmi?" deb o'ylaganmiz. Vaqt kelib "Yoningdaman", deya ishontirganlarning asli yoningda bo'lmagani ni juda yaxshi sezib turibsan.

Bu ham yetmagandek, o'nlab muammo lar bilan yolg'iz o'zing kurashib kelmoqdasan. Quyoshli kunlarda hamma yoningda, to'fonli damlaringni esa yolg'iz o'zing o'tkazishingga to'g'ri keladi. Bularni o'gir vaziyatga tush ganingda, qiyinchiliklarga bitta o'zing qarshi chiqqaniningda, yoningda yelkadoshing yo'qligida ich-ichingdan anglab yetasan. Bu - hayotning eng chiroyli o'yinlaridan biri.

Bu o'yin senga ancha narsani o'rgatadi. Ammo buniyam fahmlagan fahmlaydi. Iching da tinmay seni kemirayotgan o'sha iztiroblarga shunday de:

“Bundan battar ham bo‘lishi mumkin edi...”

Ba’zida payqamay qolamiz. Balki, boshimizdan o’tayotgan azob va dardlar bizni bundan battaridan himoya qilishi uchun yuborilgandir.

Ikarusning shu jumlasini keltirmasdan, yozishda davom etolmadim:

“Ba’zan to‘fonlarning ham insonga foydasi bor.

Ular qayiqni biroz eskirtirishi mumkin, lekin yaroqsiz qilib qo‘ymaydi”.

Muammolarsiz hayot yo‘q.

Dardni bergen Alloh darmonsiz qoldirmaydi!

Ba’zilar sodir bo‘lishi tabiatan aniq bo‘lgan narsani o‘zlaricha muqovalab sizga baxt deb hadya etishadi.

Hayotimdan birovning ketganini payqamaydigan nuqtadaman

Bir vaqtlar qancha qadrlab, mendan voz kechmasin, deb qarshisida g'ururimni oyoq-osti qilgan insonlarim uchun kurashganman. Munosabatimiz yakun topmasin, deya o'zimni yerga urganlarim, haq bo'lsam ham ovozimni chiqarmagan vaqtlarim... O'zimga qancha hummatsizlik qilibman-a?! Asli bular hech nimaga arzimas ekan.

Endi hayotimdan ketib qolgan odamlarni payqamaydigan, yuragim ham his qilmaydigan bir joydaman. Na birining men bilan qolishi uchun kurashaman va na xohlamaganga tu-shuntirish uchun og'iz juftlayman. Hayotimda bo'lishni istagan inson, qanday bo'lmasin yo'lini topib, yonimda qoladi.

Tushunishni xohlagan inson gapirishim-dan oldin tushunib oladi. Hech kimga nimanidir isbotlashga ham yoki meni tinglashlariga ham majbur emasman. Yolg'iz boshimga kurashgan kunlarim ortda qolgan. Yo'qotish-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

dan qo'rqedigan nimam bo'lsa, hammasini o'z holiga qo'ydim. Istagan ayrilib ketar, istagan yo'limda men bilan davom etar.

Hayotga meni tark etishni xohlaganlarni, qolishga majburlash uchun kel-maganman. Siz qadrli bo'lsangiz, mening ham o'zimga yarasha qadr-qimmatim bor.

Koshki ba'zi insonlar oxirigacha ilk uchratganimizdagidek qolsalar. Yoki ayrimlar bilan hech tanishmasaydik

Ba'zan hurmat qilgan insonlaring ilk uchratgan kuningdagi kabi bo'lmasliklari, vaqt o'tishi bilan o'zgarishlari sening aybing emas. Ko'rsatgan har bir hurmatingga hurmat bilan javob qaytadi, deb o'ylaysanmi? Bunday o'ylama, ranjib qolasan...

Vaqti-vaqti bilan men ham ayrim insonlarni uchratganim, taniganim o'zimga nohaqlikmikan, deya o'ylab qolaman. Keyin o'zimga o'zim nima deyman, bilasanmi? "Nimayam qillardim, o'zimga jahl qilishimning foydasi yo'q. Ayrimlarning pastkashligini ertaroq fahmlaganim hayotimni qutqardi", deyman. Va shu xulosani chiqaraman:

"Salom-alikdan uyog'iga o'tilmaydigan insonlar uchun kurashgan ekanman. Meni xafa qiladigan yagona narsa shu".

Kel, o'zingga bir yaxshilik qila qol. Seni ranjitganlarning barini kechir

Faqat sevgan va sevilgan qalbda bo'lish orzusi, birovlarни hech ham kechira olmasliging seni charchatadigan juda katta yuk bo'la-di, to'g'rimi? Bu yukdan xalos bo'lish vaqt kelmadimikan? Kechirib yuborish va oxirida yengil tortish vaqt bo'lmadimikan?

Qani kel-chi, senda bir kichik muolaja o'tkazib ko'ramiz. Hozir esa shu vaqtgacha sen-ga qilingan haqsizliklarni, azoblarni, to'kkан yoshlaringni va boshingga kelgan har bir omadsizliklarni ko'z oldingga keltir.

Nimalarni ko'ryapsan? Senga shularni ravo ko'rgan insonlarni, to'g'rimi? Oralarida kechirmaganing va "aslo kechirmayman" deganlarинг ham bor, shundaymi? Hatto bir vaqtlar shu insonlar bilan et va tirnoq kabi eding. Nimalardir boldi-yu, seni mensimadi, ishonchingni sindirdi, xafa qilib, o'z ismini kechirilmaydiganlar qatoriga yozdirdi. Bekorga aytishmagan ekan:

**"Unutma, dushman ko'r mergandir,
do'st esa qayeringni nishonga olishni juda
yaxshi biladi".**

Axir bizga eng achchiq azoblarni eng yaqinlarimiz bermadimi? Ishonib, boshimizni yelkalariga qo'yib, dardlarimizni bo'lishgan insonlarimiz bizni aynan o'sha azob bilan takror yaralamadimi? Yaraladi. Tanimagan insonlarimiz bizga aslo zarar bermaydi. Bizi ranjitmaydi. Ranjitsa-da, tanigan insonlarning qalbingni yopasan. Tanigan va ishongan insoning to'satdan seni xafa qilsa, shu yerda mavzuni yopasan. Tanigan va ishongan insoning qalbingni yaralasa, azobini unutisha yillar yetmaydi. Chunki "U menga zarar qilmaydi", deya ishongansan. "U bunchalikka bormaydi, borolmaydi", degansan. Ammo qarabsanki, senga eng katta azobni u bergen boladi. Undan battarini qilgan bo'ladi.

Gapning po'stkallasini aytadigan bo'ssam, bir paytlar yegan, ichganimizni ham baham ko'radigan, hayotimizdan joy bergen va samimiyatiga ishongan insonlarimiz vaqt o'tishi bilan o'zlarini "Kechirilmaydiganlar" ro'yxatiga qo'shib qo'yishmoqda. Nimayam qillardik, kel, biz muolajamizga qayta qolaylik. Muolaja mavzusi: "Kechirish". Menga qolsa, nomini "Yengil tortish" degan bo'lar edim.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

"Buni qanday qilish mumkin?" deyapsanmi? "Yetti jahon bir bo'lsa ham kechirmayman!" degan insonlaring borligini ham. Ba'zilarning ba'zilarga bo'lgan nafrati tandirdan uzilgan non kabi yangi ekanligini ham. Oradan kun, oy va yillar o'tsa ham, bu nafrat, bu alamlar seni zarracha tark etmaganini ham bilib turibman.

Chunki yaralangan qalbingiz tuzalmadi yoki unga malham bo'lishga hech kim harakat qilmadi. Har kim nimalardandir va kimlardandir alamzada, qalbi vayron. Zolim odam birovning dilini ranjitganini fahmlab tursa-da, ko'nglini olay demaydi. Bu yana bir boshqa dard. Xato qilmaydigan va adashmaydigan insonning o'zi yo'q.

Ko'ngilga yo'l, biroz shirin so'z va ozgina e'tibor kerak edi, xolos. Shuni ham eplay olishmadid. Hatto ba'zilar hayotingda bo'lmasalar ham, ko'nglingning ko'chasi ga yo'l topib, unda iz qoldirishni xohlaysilar. Ranjitganlar esa ularni kechirishinga harakat ham qilmaydilar. Kel, sen shu o'ylardan voz kech, darddoshim. Qayg'u va nafratingni arzimas insonlarga sarf qilma!

Nafrat hammaga ham berilaveradigan bir tuyg'u emas. O'zingga ziyon qilma. Kechirmasdan hayotingning bir burchagida saqlab yurgan insonlaring endi senga yo'ldosh bo'lmasinlar. Ularni hayoting va xayolingdan

o'chir. G'azab va nafratdan xalos bo'l. Yo'qsa, kechirib yubormagan har insoning senga bir yuk bo'ladi. Seni ranjitganlarning barini afv qil va yo'lingda davom et. Ertangi tonging hammani kechirgan va yengil tortgan holingda otsin. O'zingga erkinlik hadya qil. Shu paytgacha ko'tarib kelayotgan bu yuklaring bilan vidolashaqol endi.

Oylab, yillab bularni sudrab yurishga majbur emassan-ku. Kechirib, yengil tortganingda shunday huzurni his qilasanki, "Pol Boesen haq ekan", deysan:

"Kechirish, balki, o'tmishni o'zgartirmas, biroq kelajagingga yo'l ochishi aniq".

Mayli, joning yondi, xomxayollar bilan yashading. Xafa bo'lding. Ammo bulardan yashab o'tding va tugadi. Intiqom olishni xohlayapsanmi? Intiqom oddiy kishilarning ishi. Sen esa oddiy inson emassan. Mahatma Gandhi to'g'ri aytgan edi:

"Zaiflar kechira olmaydi. Kechirib yuborish kuchlilarning ishidir".

Sen kechirmagan har narsa va har kim seni ranjitishdan, joningga ozor berishdan boshqasini bilmaydi. Hali oldinda yashashing kerak bo'lgan qancha go'zal kunlaring bor. Bu kunlarni keraksiz odamlar bilan yashagan dan hech bir ma'no yo'q. Kechirib yubor maguningcha, qayerda bo'sang bo'l, qayerga

ketsang ket, bu yuk yelkalaringga turavera-di. Kechirib yuborsam, o'zimga hurmatimni yo'qotaman, deb o'yassing mumkin.

Ishon, afv qilsang, o'z kelajagingni yanidan boshlay olasan. Baribir kimdir orqanga qolishi kerak. Sen esa faqat o'z kelajaging tomon intilishing lozim. Kechirish bilan kechirganlaringga emas, o'zingga yaxshilik hadya qilgan bo'lasan. Shuni aslo unutma!

Qancha harakat qilmay, kechirish qo'llimdan kelmayapti. Qanday kechiray?

Kechirsak, g'ururimiz oyoqosti bo'ladi, deb o'ylaymiz. Lekin kechirish keraksiz yulkardan xalos bo'lish uchun o'zimizga qilgan eng katta yaxshiligidir. Hozir esa kechirish haqida yozilgan va kechirishingga ko'mak bo'ladigan bir hikoyani aytib beraman:

"Bir kuni litsey o'qituvchisi xonaga kি-rar-kirmas, nafasini rostlashga ham ulgurmay o'quvchilarga savol berdi: "Bolalar, bir hayot tajribasi o'tkazsak, nima deysizlar?" O'quvchilar hech ikkilanmay qabul qilishdi.

O'qituvchi: "Unday bo'lsa, men nima desam, shuni bajarishga so'z berasizlarmi?" dedi. Bolalardan ijobiy javob olgan o'qituvchi ularga yuzlanib: "Endi ertangi bo'ladigan dar-simizga hozirlik ko'ring. Ertaga barchangiz bittadan polietilen paket va 5 kilogrammdan kartoshka olib kelinglar", dedi.

Buni eshitgan o'quvchilar hayron
39

bo'lishibdi. Ertasi kuni hammaning qo'lida bittadan paket va 5 kilogrammdan kartoshka bor edi.

O'qituvchi bolalarga qaradi va: "Bugunga qadar kechirishni xohlamagan har bir insoningiz uchun bittadan kartoshka olinglar. U insonning ismini shu kartoshkaga yozib, paketning ichiga solinglar". O'quvchilarning ba'zilari paketlariga uchtadan, beshtadan kartoshkalarni solishgan, ayrimlari esa paketni og'zigacha to'ldirishgan edi.

Hayrat to'la ko'zlar bilan boqayotgan o'quvchilarni ko'rgan o'qituvchi bolalarga shunday debdi: "Qayerga borishingizdan qat'i nazar, bu kartoshka paketlarini bir hafta o'zingiz bilan olib yurasizlar. Yotog'ingizda, mingan avtobusingizda, litseyda va partangiz ustida, xullas, qayerda bo'lmaning, paket yoningizda bo'ssin".

Aytigan muddat tugab, hafta oxiri yetib keladi. O'qituvchi xonaga kirib ulgurmasidanoq o'quvchilar shikoyat qilishga tushib ketishibdi: "Ustoz, bu og'ir paketni hamma joyga o'zimiz bilan birga olib yurish juda ham qiyin, bu ham kamdek, bular o'zidan badbo'y hid chiqaryapti. Insonlar bizga g'alati qarashni boshladi. Ham charchadik, ham zerikdik".

O'qituvchi nim tabassum bilan shunday debdi: "Ko'rdingizmi, birovni kechirmay yurish bilan faqat va faqat o'zingizni jazolaysiz.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

O'zingiz va ruhingizni og'ir yuklarni tashib yurishga mahkum etasizlar.

Birovni kechirib, shu odamga yaxshilik qildim, deb o'ylaysizlar. Aslida kechirib yuborish o'zingizga qilgan yaxshilingizdir".

Endi o'zingga bir yaxshilik qil va ko'tarib yurgan shu xaltangni yerga tashla. Yelkang'dagi og'ir yuklardan xalos bo'l. Qara, ozodsan...

La Tahzan Innallaha ma'ana

"Mahzun bo'lma, shubhasiz,

Alloh biz bilan birgadir"

Mening ham dilimni ancha vayron qilishdi. Ko'p aziyat yetkazdilar. Hayotdan ancha sovutdilar. Hatto bora-bora hech narsadan zavqlanmaydigan bo'ldim. Hayotdan to'ygan va muammolar ichida yolg'iz qolib, shu kunim tezroq o'tsaydi, deganlarim ham bo'ldi.

O'rni kelganda bu azoblar hatto nafas olishimga ham to'sqinlik qilgan. O'zimni va atrofimdagilarni yo'qotdim. Soniya sayin hayotimni qo'ldan boy berayotganimga ham guvoh bo'lib boraverdim. Va chorasislik botqog'iga g'arq bo'ldim. Ularga qarshi kurashish uchun zarracha kuch topa olmadim.

Oldimda ikkita yo'l bor edi: biri - bari ga yengilib, hayot meni tepkilashiga ruxsat berib qo'yish, ikkinchisi - sabr qilib, kurashib, o'zimni bu botqoqdan qutqarish.

Sizningcha yengildimmi? Yo'q, aslo!

Hayot yutqazgan joyingdan boshlidan

Suyaklarim ichidagi iliklarimgacha his qilgan azoblarim ustidan g'alaba qildim. Dardlar meni tubsiz jarlikka otganida doim xayolimga Tavba surasining 40-oyati kelardi.

La Tahzan Innallaha ma'ana: "Mahzun bo'lma, shubhasiz, Alloh biz bilan birgadir".

Kun kelib o'tmishga aylanmaydigan dard yo'q, sabr qilmaydigan inson bor.

Ba'zan o'z qobig'ingga bekinib olish ham foydali

Baltasar Grasian aytadi:

"Insonlar senga osonlikcha erishadigan bo'lsa, qardsizlanasan. Qo'yib ber, ular ham sening yo'qliging bilan sinalsin. Biror narsaning qadri u yo'qligida bilinadi. Ba'zan chetroqda turish kerak".

O'rni kelsa, o'z qobig'ingga berkinish o'zingga qilgan yaxshiling bo'ladi. Har kimning yoniga yugurmaslik, birovga yetishish uchun harakat ham qilmaslik, o'zingga kech qolmaslik, birovni mamnun qilishga urinmaslik, tushunmaganga tushuntirmaslik, o'zingga yetmayotgan quvvatingni keraksiz odamlarga sarf qilmaslik muhimdir.

Kerak bo'lsa, jim bo'lish, faqat jim bo'lib, o'zingni tinglash ham foydali. Ba'zan qobig'ingga berkinish ham senga yaxshilik olib keldi. Bu mag'lubiyating va yolg'izligingni qabul qilish emas. Shunchaki, o'z-o'zing bilan yashab ko'rishdir. Ichida zarracha sof tuyg'ular bo'limgan "seni sevaman"lardan, soxtaliklar-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

dan ko'ra haqiqiy va sokin yolg'izlik yaxshidir. Inson yolg'izlikdan bo'g'ilib ketganida va hayotida kimdir bo'lishini xohlaganida, obdan o'ylashi kerak. Charlz Bukovskiy gaplari yodga olinsa, zarar qilmaydi:

"Yolg'iz bo'lish - yanglish joyda va yanglish qalbda bo'lgandan ko'ra yaxshiroqdir. Yolg'izlik soxta va shubhalarga to'la sevgidan ko'ra afzalroqdir".

Omad siz
inson

XATO
XATO

Omadli
inson

XATO
XATO
XATO
XATO

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

**“Umuman qoqilmaslik
omadli bo‘lish degani
emas. Eng katta omad
yiqilganda qayta
turmoqdir”.**

Konfutsiy

Bajarishni xohlagan ishlaringni uddalol-
mayman, deya o‘zingni zaharlashni bas qil!
O‘ziga ishonmagan birovga ishonarmidi?
Sen o‘zingga ishon, qarabsanki, barcha orzula-
ring sen tomon qadam tashlab kelaveradi.

O‘zingga ishonib, atrofdagilarning gapiga
qulog‘ingni yopib olmaguningcha hech narsani
uddalay olmaysan. Bilasanmi, nimani uddalay-
san? Sen eplay olmaysan, degan kishilarning
gapini haqiqatga aylantirasan.

O‘zingga ishonching bolsa, rejalaringga
yetishish yo‘lidagi hamma to‘sqliarni yengasan,
ishtiyoqingni so‘ndirmoqchi bolgan har kim bi-
lan kurashishga kuch topasan. Imkonsiz nar-
saning o‘zi yo‘q.

**“Qila olaman, deganingda tanangdag
yuz milliard hujayra maqsadlaring uchun
harakatga tushadi”.**

Sen o'zingga ishon. Boshqalar ham senga ishonishni boshlaydi. Paulo Koelonning mashhur jumlasini eshitganmisan?

**“Sen biror narsani chindan xohla-
sang, butun olam sening xohishing ijobat
bo'lishi uchun harakatga keladi”.**

Xuddi shunday o'ylashni boshla, shuni o'zingga singdir. Sen istagan har narsa senga bir nafaschalik yaqin. Mag'lubiyatga yuz tutib, qayta oyoqqa turganingda sen istagan narsalar sen tomon harakatlanayotganiga guvoh bo'lasan. Insonni qaror qilgan yo'lidan birov qaytara olmaydi. Bajarishni xohlaganlariga hech kim to'sqin bo'lolmaydi. Odamlar doim gapiraveradi. Sen ularni eshitmay, davom etaver.

Seni tushunadigan inson hech qachon yo'lingga to'siq bo'lmaydi. Ammo o'zingga to'siq bo'lishing mumkin. Qili-O'z qarshingga o'zing chiqasan va qo'rquvga mag'lub bo'lasan.

O'zingga ishonsang, hech narsa uni uddalamaguningcha tugab qolmaydi.

“Sendan hech kim chiqmaydi!”

Bu gapni eshitmagan odam yo'qdir deb o'ylayman. Ba'zilarning hikoyasi shu gapni eshitgandan keyin boshlanadi, yana boshqa birlari bu gapga e'tibor qilmay yo'lida davom etadi. Kimdir esa shu gapni aytganlarni o'zi uchun belgilab qo'yib, yuqori marralarni egalaganda o'sha odamlarga munosib javob qaytaradi. Qo'shiqlari ko'p tinglangan bir xonanda yodimga tushdi.

Unga “Sendan xonanda chiqmaydi”, deya yuziga eshiklarni yopishgan edi. Hatto 1995-yilda yozilgan “Omadim” nomli ashulalar to'plami atigi 50 dona sotilgan. Xo'shu nima qildi? Yengildimi? Voz kechdimi? Odamlarning gapiga quloq tutdimi?

Yo'q, to'xtamadi, yengilmadi, voz kechmadi va davom etdi. Faqat o'ziga ishondi. Hozir uning qo'shiqlari millionlar qalbini zabit etgan. Xo'sh, u kim ekan, deb hayron bo'layotgandirsan? U **“Meni unutma. Bilasan, unutilmoq azoblagay har insonni”**, deya kuylagan Sezen Aksudir.

Shunga o'xshash yana bir hikoya qahramoni bor. U yirik avtomobil kompaniyasi egasi.

U 1903-yilda bankdan kredit so'ragani-

da, rad javobini olgan. Bank mudiriga: "Qanday qilib shunday katta loyihani qo'ldan boyberishingiz mumkin?" deganida, mudir unga shunday deydi: "Avtomobil o'tkinchi bir modabolishi mumkin".

Mudirning gapidan ta'sirlangan korxona egasi: "Bir kun bu yo'llarda ot aravalarni avtomobillar egallaydi", deydi. Kompaniya egasi maqsadiga erishish uchun naqbesh marotaba kasodga uchragan. Son-sanoqsiz to'siqlarga duch kelganda yengilmadi, ichidagi ovozga qulq soldi. O'ziga ishondi va u asos solgan avtomobil hozir ko'pchilikning uyi oldida turadi.

"Xo'sh, kim ekan u?" deyapsan. U "**Uddalay olmasliging haqida o'ylayotgan bo'lsang, sen haqsan. Uddalay olmaysan**", degan "Ford" kompaniyasi asoschisi Genri Ford edi.

Tanishtirmoqchi bo'layotgan navbatdagi qahramon ham senga begona emas.

Ota-onasi uning kichikligida ajrashgan, shu sabab unda havas qilarli bolalik bo'lman. Ulg'aygach, dardlarini yengillatish uchun qo'liga qalam oldi. Yozishni boshladi. Bolakayning yozishga tutingani oila a'zolari ni quvontirmagan. Aniqrog'i, undan omadli odam chiqishiga ishonishmagan. Hatto yozishi atrofdagilarni xavotirga sola boshladi. Barcha qoralamalarini to'plab, bosmaxonaga

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

olib borganida "Sening kitobing sotilmaydi, buni kim ham o'qirdi?" degan javobni oldi. Keyin u nima qildi? Yengildimi? Voz kechdimi? Odamlarning gapiga qulq tutdimi? Yo'q. Ichidagi ovozni tingladi. Yengilmadi ham, voz ham kechmadi. Insonlarning gapiga e'tibor ham bermadi.

Chiqargan kitoblari millionlab nusخada sotildi. Faqatgina oxirgi yozgan kitobi 680 ming dona sotildi, xolos. Natijada unga ishonmaganlar ham undan dastxat olishga kelishdi. Uning kimligiga qiziqiyapsiz, shundaymi? Har kimning uyida kamida bitta kitobi joy olgan va shu on qo'lingda turgan kitob muallifi, Yaratganning bir bandasi - Mirach Chag'ri Oqtosh...

Kishanlarni parchala!

Ko'pincha ketma-ket kelgan muvaffaqiyatsizliklar, o'zimizga bo'lgan ishonchning yo'qolishi, ruhiyatimizga salbiy ta'sir qilganlar sabab oyog'idan kishanlangan fil bolasidek bo'lib qolamiz. Hammasi tugab, o'zini chorasziz sezadigan kishilar qolgan hayotida xuddi fil bolasi kabi biror ishni eplay olishiga ishonmaydi.

Fillar kichkinligida qochib ketmasin deb oyog'idan zanjir bilan bog'lab qo'yishadi. Fil bolasi zanjirni yechishga qancha harakat qilmasin, eplay olmaydi. Vaqt o'tishi bilan filcha katta boladi. Va oyog'idagi zanjirdan

xalos bo'la olmasligiga ko'nikadi.

Endi qochishga harakat ham qilmaydigan filning oyog'idan temir zanjirlar bo'shatilib, o'rniga taxta tushovlar taqiladi. Mana endi qochishiga qulay bir fursat. Birroq filda ozod bo'lish istagi allaqachon yo'qolgan. Chunki oyog'idagi tushovdan qutila olmasligiga o'zini ishontirgan. Keyin oyog'idagi tushov ham yechiladi. Bu safar fil turgan joyidan tashqariga chiqishga harakat ham qilmaydi.

Psixologiyada buning nomini "O'rgatilgan chorasizlik" deyishadi. Eplay olmadim, deb yana urinib ko'rishdan voz kechma. Charchasang, nafas rostla, hech qachon yengilma. Oyog'ingga zanjir bog'lashsa ham, harakatdan to'xtama. Sinab ko'raverishdan voz kechma.

Sen oyog'ingdagi kishanlardan, qarshingdagi to'siqlardan, omadsizliklardan kuchliroqsan. Endi esa shu zanjir-u kishanlarni parchalab tashla. Qilolmayman dema, eplaysan, uddalaysan. Robin Sharmaning "Ferrarisini sotgan olim" kitobini o'qiganimda shunday jumlaning tagiga chizgandim:

"Bir tog'ning eng baland cho'qqisida-gi huzurni o'sha tog'ning etaklarida yur-magan bo'lsang, qanday his qila olishing mumkin?"

Yiqilmasdan, omadsizlikka yo'liqmas-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

dan erishaman degan muvaffaqqiyatlaring gashtini qanday sura olasan? Kris Gardnerngi bir sahnada ota rolini gavdalantirgan Uill Smit o'g'liga shunday deydi:

"Kimdir kelib, senga bu ishni qila olmaysan, deyishiga aslo izn berma. Hatto bu men bo'lsam ham. Xayolingdagi rejani mahkam qo'riqlashing kerak. Odamlar ud-dalay olmagani sabab sen ham bajara olmasligingni aytishadi. Nimadir qilmoqchi bo'lsang, uni qiyin bo'lsa ham bajar".

Endi senga savol: "Qila olmaysan, qo'lingdan kelmaydi, sendan hech kim chiqmaydi", deganlarning niyatini amalga os-hirasanmi? Yoki ichingdagi sasni tinglab, o'zingga ishonib, harakatda davom etasanmi?

Menga eplomaysan, degan o'nlarcha inson shu ishni uddalaganimda "Zotan, men senga ishonar edim, uddalashingni bilar edim", deyishgan...

Bunday holatning ko'piga guvoh bo'lgan-man. Insonlar o'zi doim shunday. Uddalay olmasliging uchun qo'lidan kelganini qiladi. Omadga erishganingda, yuzsizlarcha yoning-ga kelib, "Uddalashingni bilardim", deydi.

Shuning uchun bor, uddala va odamlar orzularingni mahv etishiga yo'l qo'yma. Bu yo'l seniki, doim oldinga qadam tashla.

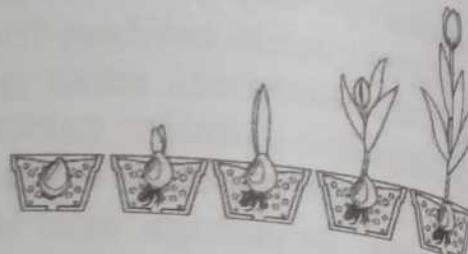
MIRACH CHAG'RI OQTOSH

*Hayot yutgazgan
joyingdan
boshlanar*

Yutgazganingda emas, voz kechganingda yengilasan

Hayrli_umidlar

Sabr qil, gul vaqtidan oldin ochilmas”.

Shayx Adabali

Yomon lahzalarni boshdan kechirgangan ni bilaman. Qadrlaganlaringdan javob qaytmaganini ham bilaman. Hatto bir vaqtlar qilgan yaxshiling evaziga orqangandan pichoq urganlarini ham tushunaman.

Mehmet Akif Erso'y ham bekorga shunday demagan:

***Inson bolasi yuzsiz, haddin bilmaydi
chindan,***

***Kimga qilsang yaxshilik, asra o'zingni
undan”.***

Sabr, sabr, deyaverib sabr toshiga aylandim, demoqdasan, bilaman. Ammo sen ham unutmaki, duch kelgan qiyinchiliklarga sabr qilishing yengilganining anglatmaydi. Bu - bo'yin egding degani emas. Boshingdan o'tganlarga qarshi kurashing davom etavera-

di. Bu hayotda hamma narsa o'z vaqtini kutiladi. Vaqtidan oldin na quyosh chiqadi va na gul ochiladi.

Inson zoti har bir ko'rgilikdan keyin endi sevmayman, deydi-da, sevib telba bo'lgan va uyqusiz qolgan tunlari og'riqlarini seva-seva chiqarib tashlaydi.

Noumid bo'lma, sening hikoyang eng go'zal Yozuvchi tomonidan yozilgan. Bugun baxtsiz bo'lishing mumkin, lekin hayot sen uchun hali qanday chiroyli lahzalarini tayyolab qo'yanan.

Sabr qil, gul ham vaqtidan oldin ochilmaydi...

***Biroz shoshma, go'zal kunlaring
yo'lda emish, ular sen tomon kelmoqda.***

Senga ko'tara olmaydigan yuk berilmadi

Boshimga kelgan hech bir azobga isyon qilmadim. Muammolarim ba'zan meni yura olmas holga keltirdi, ammo yengilmadim. Chunki menga kelgan har bir dard, azob va muammolar ularni yengib o'ta olishim uchun berildi.

Hozirgi azoblarimni yengib o'tish uchun yashamoqdamman. Nima deb o'ylagan edingiz? Hamma dard-u alam faqat bizning boshimizga kelmoqda, faqat biz kurashib yashamoqdamiz, deb o'ylaysizmi? Yo'q. Alloh bizga bu kurashda yordam beradi.

Robbimiz shunday amr qildi:

"Albatta, bir qiyinchilik bilan bir osonchilik bordir. Noumid bo'lma. Alloh ham imtihon qiladi, ham shu imtihonda yordam qo'lini cho'zadi".

O'zingni kuchsiz his qilib, yengib o'ta olmayman, degan o'nlab muammolarni ortda qoldirganingga guvohsan. Yiqilasan, ma'lum vaqt oyoqqa qayta turolmasliging ham mumkin. Muammolar bo'g'zinggacha kelsa, yengib

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

o'tolmasligingni o'ylarsan, ehtimol. Biroq vaqt kelib, hammasining ustidan arslon kabi sakrab o'tgan bo'lasan.

Senga yengib o'tilmaydigan sinov berilmadi. Kishini hech qanday dard o'dirmaydi, aksincha, kuchli va sabrli qiladi.

Sabohiddin Ali aytganidek:

"Hech bir azob boqiy emas. Bir puflasang, uchib ketar."

Ba'zilari sal qattiqroq puflashingni talab etar".

Sabr - dardi bo'lgan odamga yozib beriladigan bиринчи dori.

Baqara surasida **"Alloh sabr qilganlar bilan birgadir"**, deyiladi. Sabr deguncha aqlimga sabr bilan sinalgan Hazrati payg'ambар Ayyub keladi. Anbiyo surasida shunday deyiladi: "Ayyubni esla. U Robbisiga: "To'g'ri, dardga duchor bo'ldim, Sen esa marhamatlilarning eng marhamatlisisan", degan edi. Biz ham uning duosini qabul qildik va nima dardi bo'lsa, undan oldik. Duo va ibodatda bo'lganlar uchun bir ibrat bo'lsin, deya unga oilasi va undan ortig'ini berdik".

Men esa boshimga nima dard yoki sinov kelsa, "Allohim, menga Ayyubning sabri qadar sabr ato qil", deya duo qiladigan bo'ldim. Ayyubning qanday sabrli ekani haqida eshitganmisan?

Hazrati Ayyub juda axloqli inson bo'lgan.

U ko'p mulk sohibi bo'lsa ham kibrlanmasdan, bularning bari Alloh in'omi ekanini aslo unutmagan. Shu bilan birga, boshqalarga sadaqani ham kanda qilmagan.

Imtihon deyotgan edim-a? Ayyub hazratlari kunlarning birida bor mol-mulkidan ayrılibdi. Atrofidagi insonlar unga o'zidan ko'p achinishibdi. Biroq u har doim "Beradigan ham Alloh, oladigan ham Alloh", der edi. Sinojni borgan sari qiyinlashib, bolalaridan ham ayrıladı.

Yonida faqat yolg'iz ayoli qoladi. Alloh endi Ayyub hazratlarini sog'ligi bilan sinadi. Qalbi va tilidan tashqari, tanasining hamma joyini yara bosib ketadi. Yaralar uni tanib bo'lmas holga keltiradi.

Shuncha azob-uqubatlarga qaramay, ubiron marta ham Robbisiga isyon ko'tarmadi, noshukurlik qilmadi. "Allohim, endi bu yaralar meni battar qiyynamoqda, men ibodatlarimni to'la-to'kis bajara olmayapman. Seni zikr qilmasdan, Senga ibodatda bo'lmasdan qanday yashayman?" deya yolvorardi.

Mehribon Alloh nihoyat uning duolari ni qabul qiladi. Oyog'i bilan yerni tepishi va shu yerdan chiqqan suv bilan butun badanni yuvib, o'sha suvdan ichishi bilan Ayyub payg'ambar butun darddan xalos bo'ladi. Yo'qotganlarining bari unga qaytadi.

Bu Sod surasida shunday izohlanadi:
"Biz uni haqiqatan ham sabr qilishini bilgan edik."

U juda yaxshi banda edi. Doimo Allohga sajdada edi".

Alloh sabr qilgan bandasini sevadi. Ba'zan sabring ham holdan toyadi, ammotaslim bo'lmasliging kerak. Senga dard berган Robbim shifosini ham o'zi berishini unutma.

Qish o'tadi, yoz keladi. Eng zimiston tun o'rnini quyoshli kun egallaydi. Sen sabrni bil. Boshingga bir musibat kelganida, dardlar seni kemirishni boshlaganda Allohga yuzlan:

"Allohim, menga hazrati Ayyubning sabrini ber".

Alloh senga Ayyub payg'ambar sabrini ato qilsin.

Mashaqqatlarga duch kelganingda:

“Biror musibat boshingga kelganida
sabr qil. Chunki hech bir qiyinchilik yo‘qki,
ortidan osonchiligi bo‘lmasa”.

Hazrati Usmon

**Kimgadir suyanish uchun ehtiyoj
sezsang:**

“Kim sabrda sobit tursa, Alloh unga ku-
rashish uchun kuch ato qiladi.

Hech kimga sabrdan xayrli va ulkan
hadya berilmas”.

Muhammad (s.a.v)

**Yengil tortmoq uchun bir kalitga eh-
tiyojing bo‘lsa:**

“Sabr – yengillashish kalitidir”.

Hazrati Mavlono

Umidsizlik ichida qolsang:

“Vaqti kelib Robbing senga ko‘ngling-
dagilarni ato etadi va seni xushnud qiladi”.

Toha surasi 5-oyat

Yaxshilik qilganingga afsuslansang:

“Sabr qil! Chunki Alloh yaxshilik qil-
ganlarni mukofotisiz qoldirmas!”

Hud surasi 115-oyat

Muhabbatga oshno qalbing bo‘lsa:

“Alloh sabrlilarni sevar”.

Oli Imron surasi 146-oyat

**Qachon yaxshilik ko‘rar ekanman,
desang:**

“Barcha yaxshiliklar sabr ortidan kela-
di”.

Hazrati Mavlono

Shifo izlayotgan bo‘lsang:

“Sabr – dardlaring shifosini Allohdan
kutishdir”.

Hazrati Mavlono

Yopilmoqchi bo'lgan eshikka oyoq tirash – yangi eshik ochilishidan mosuvo bo'lishdir

Yopilishi kerak bo'lgan eshikni tutib qolma. Qo'y, yopilaversin. Bugun sen uchun bir eshik yopilsa, buni hikmatga yo'y. Alloh barcha eshiklarni yuzingga yopgan bo'lsa, buni seni sevmagani yoki yolg'iz qolishingni istagani uchun qildi, deb o'ylaysanmi?

Aslo bunday o'ylama. Aslo yolg'izman dema, Robbingni ranjitasan. To'g'ri, ba'zan ishlarimiz orqaga ketadi, hamma omad eshiklari yopiladi. Alloh bularni seni sevmagani yoki o'ylamagani uchun emas, o'rniiga yaxshiroq eshikni ochish, seni ba'zi to'fonlardan himoya qilish uchun qildi.

Bundan fojia yasama.

Shunday hayot iskanjasiga tushib qolganingda, Shuaro surasi 78-oyati yuraging otashiga suv sepsin:

**"U meni yaratgan va menga to'g'ri
yo'lni ko'rsatgandir".**

Osmondag'i qushlarning uchish yo'li-
ni belgilagan Robbim seni yo'siz va chora-
siz qoldirmas.

Sevgi uni his qilganingda va his qildira olganingda go'zal bo'ladi

Insonlar bir-birini sevadi, ammo buni his qildirolmaydi. His qilinmagan sevgining qadri bo'ladimi? Xatti-harakatlarda ifodalangan sevgi izhorlarining ahamiyati bormikan?!

Bu holatga Turgut Uyarning gaplari juda mos keladi:

**"Men uchun yashirin, ko'rsatilmagan,
his etilmagan sevgining zarracha qiymati
yo'q.**

**Balki, shu devorlar ham meni juda
qattiq sevishi mumkin, to'g'rimi?"**

Hayotingda his qilinmagan sevgi bo'lmasin. Ehtiroslardan ma'no yo'q. His-tuyg'uga asoslangan munosabatlar bir kun tugashi, ular senga charchoqdan boshqa narsa ber-maganini qalbing huzurini yo'qotganda ang-lab yetasan.

"Seni sevaman", deyishdan oldin hayotingda buni senga his qildiradigan inson bo'lsin. Seni har soniya xavotir olib izlaydigan, kuning qanday o'tgani bilan qiziqadi-gan, joning nimadandir siqilganda sen bilan

Hayot yutqazgan joyingda
bunga yechim izlaydigan, xafa bo'lsang, sen-chalik xafa bo'ladigan, baxtiyorligingda baxtli bo'ladigan, vaqt bo'lmasa ham, senga vaqt topa oladigan inson bilan hayotingni boshla. Sevgi shunday kishilar bilan go'zal. Ana shunday insonni bir kun uchratasan.

Endi o'zingni qiy Nayverma. Juda charchab ketding.

Qalbing ham charchadi.

"Qabriston odamlarga to'la. Hamma bir mozor boshida to'plangan. Bir keksa kishi tobutni quchoqlab: "Seni yaxshi ko'raman, seni sevaman", deya yig'layapti. Ma'lumki, tobut ichida yotgan shu odamning ayoli – yillar davomida bir yostiqqa bosh qo'ygan sevimli turmush o'rtogi.

Bu kishining farzandlari va atrofdagilar unga juda achinishar, yig'lab, taskin topishini kutishar edi. U har safar tobutni quchganida sevishini aytishdan charchamas edi. Tobutni tuproqqa qo'yish vaqt keldi. Farzandlari otasini tobutdan zo'rg'a ayirib olishdi. Ota esa haligacha marhumaga sevgi izhor qilayotgandi.

Bolalarining to'ng'ichi otasini mahkam quchoqlab: "Dadajon, bo'ldi endi. Hammamiz bilamiz, onamni juda sevar edingiz. Biz ham uni juda yaxshi ko'ramiz. Lekin Allohnning marhamati shu ekan, undan ayrilib qoldik", dedi.

Haligi odam: "Meni tushunmayapsizlar, hech biringiz bilmaysizlar, men uni juda sevar edim", dedi. O'g'li esa: "Biz ham yaxshi ko'rar edik, lekin na iloj, qo'limizdan hech nima kelmaydi, dada", deb javob qaytardi.

Qariya: "Tushunmaysizlar, men uni juda yaxshi ko'rar edim. Faqat bu gaplarni unga hayotligida hech ayta olmadim. Uni qanchalik yaxshi ko'rishimni, sevishimni o'ziga bir mar-ta bo'lsa ham ayta olmadim", deya qaytib og'iz ochmadi.

Sevganimizga uni sevishimizni aytish yoki his qildirish uchun uning o'limini kutilish yoki dil izhori qilish uchun kasalxonaga tushishini poylash shart emas. Vaqtida qadr-lash kerak.

Stefan Sveyg shunday deydi:

"Kimdir seni sevishini his qilishing dunyonи go'zallashtirib yuborgan bo'lar edi".

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

G'oliblar ularashishni bilganlardir

Onam doim yolg'iz yegan yolg'iz o'lar, derdilar. Bu gapni har safar eshitganimda biroz cho'chirdim, ammo bu so'zda hikmat bor. Qayerga bormay, necha yoshimda bo'lmay o'zini o'ylaydigan, boshqalar bilan baham ko'rishni bilmaydigan odamni ko'rsam, unga onamning o'sha gapini aytib qo'yardim.

Men na o'zimda bo'lganini boshqasidan bekitar edim va na o'zimda yo'q narsa birovda bo'lsa, hasad qilardim. Bolaligimda do'kondan o'zimga qo'shib ukamga ham shirinlik olardim. Bizga shunday tarbiya berildi. Negaligini bilmayman-u, ularashishni juda yaxshi ko'raman. O'zida borini baham ko'rmagan, faqat o'zini o'ylagan kimsalarni hayotimdan bittama-bitta chiqarib tashladim. Bunday insonlarga hech toqatim yo'q.

Oshoning men eng yoqtirgan bir gapi bor:

"Maqsading saqlash emas, ularashish bo'lsin. Xatolarni takrorlash emas, yechim izlash bo'lsin. Yiqitish emas, suyash bo'lsin. Zarba berish emas, bag'ringga bosish bo'lsin".

Hayotni yanada go'zal va ma'noli qiladi. gan bu baham ko'rishdir. Ulashish va yana ulashish. Ulashmagan nimang bo'lsa, u seniki emas.

Yunus Emro' to'laligicha haq:

"Ulashganing senikidir, to'plab, saqlaganing emas".

O'zingni o'yamasdan, go'zal narsalarni boshqalar bilan baham ko'rganing sayin hayotning ajoyibligini ko'rib boraverasan. Ulashganing sari Alloh senga yana ham ko'prog'ini nasib qilaveradi.

Aynan shu mavzuda sizga ibrat bo'ladi-gan "Darvesh qoshiqlari" hikoyasini aytib beraman.

"Kunlarning birida Darveshdan: "Sevgisi faqat tilda bo'lganlar bilan chindan sevganlar orasida qanday farq bor", deb so'rashibdi.

Darvesh farqni ko'rsatish uchun sevgisini tilidan qalbiga ko'chira olmaganlarni yig'ib, ularga bir dasturxon hozirlatibdi. Mehmonlarga sho'rva tortilibdi. O'tirganlar dasturxonda qoshiq yo'qligini sezishganda darvesh bir metr uzunlikdagi qoshiqlarni olib kelibdi.

Darvesh mehmonlarga sho'rvani qoshiqning uchidan ushlab ichasizlar, deya shart qo'yibdi. Kelganlar qancha urinishmasin, qoshiqlar juda uzun bo'lgani uchun sho'rvani eplab icha olishmaydi. Sho'rva to'kilib, mehmonlar kuyib qoladi. Ham qorni

to'ymay, ham kuyib, dasturxonдан qo'zg'ali-shadi.

Darvesh birozdan keyin sevgisi haqiqatda qalbida bo'lganlarni taklif qilibdi. Yuzida muhabbat ufurib turgan insonlar dasturxon atrofiga joylashishibdi. Darvesh bularga ham xuddi o'sha shartni qo'yibdi. Ular uzun qoshiqlarni sho'rvaga botirib, qarshisidagi ning og'ziga tuta boshlabdi. Shunday qilib, biri ikkinchisini to'ydirib mehmondorchilikdan qaytishibdi. So'ngra darvesh chin oshiqlar farqini so'raganlarga shunday debdi:

"Mana, kimki hayot dasturxonida yolg'iz o'zi to'yishni o'ylasa, och qoladi. Va kimki do'stini o'ylab, uni to'ydirsa, do'sti ham uni to'ydiradi. Hayot bozorida har doim olgan emas, bergen g'olib bo'ladi".

Ulashish sevgidir va hayot ulashishlar bilan go'zaldir.

Eng foydali muolaja - shukr qilish

Qo'limizda boriga shukr qilmasdan, qadrini bilmasdan, ko'prog'ini xohlayveramiz. To'g'ri, ko'p bo'lsin, kam bo'lmasin. Aslida, qo'limizdagilar eng qadrlisidir. Nafs-da, bunafs. Doim xayolimiz o'zimizda bo'limganida qoladi. Lekin umrimiz sohib bo'lganlarimiz bilan chiroyli, biz esa xom sut emganligimizga borib, buning qadrini bilmaymiz. Asl boylik bir dunyo boyligi bo'lsa ham, shukrnii bilmanlarda emas, ega bo'lganiga doim shukrda bo'lganlar qo'lidadir.

Hozir esa o'zingda bor bo'lgan hammasini ko'z oldingga keltir va o'zingdan so'ra:

Xo'sh, shular ham bo'limganida-chi?

Eskilar to'g'ri aytishgan ekan:

"Oziga qanoat qilmagan ko'piga erisha olmas".

Sen oziga qanoat qil, ko'pi o'zi seni topadi. Hayotda shukr qilishimiz kerak bo'lgan qancha-qancha narsa bor. Eng ko'p shukr qilishimiz kerak bo'lgani yangi bir tongni qarsi olganimizdir.

Hayotdan to'yib ketdingmi? Kechqurun uxlab, qaytib tongni ko'rolmaganlar bor. Foy-

dalanayotgan telefoningni yoqtirmayapsanmi? Telefoni bo'limganlar bor. Yashayotgan uyingdan ko'ngling to'lmayaptimi? Boshini suqadigan bir bospanasi bo'limganlar bor. Yegan ovqatingning tuzi past bo'lgani senga yoqmadi, to'g'rimi? Oramizda yeyishga ovqat topa olmay yurganlar bor. Ko'zlarining rangi yoqmay qoldimi? Atrofingda ko'zi ojizlar bor.

Sog'lig'ing qadrini bilmayapsanmi? Hayotda qolish uchun o'lim bilan kurashayotgan qancha inson bor.

Qara, Hazrati Mavlono nima demoqda:

"Dardlar faqat mening boshimda, deb o'ylama, sendagi dardni ne'mat hisoblaydiganlar bor".

"Qadim zamonlarda juda badavlat, ammo o'zini baxtsiz his qiladigan bir qirob bo'lgan ekan. Baxtli bo'lish uchun qancha harakat qilsa ham, hech baxtga yetisha olmas-mish. Shu o'lkanning donishmandini huzuriga chaqirtirib: "Qanday qilib, xursand va baxtli bo'la olaman?" deb so'rabdi.

Donishmand: "Qirolim, baxtsizlikdan xalos bo'lishni xohlasangiz, baxtli bir insonni topib, uning kiyimini kiyishingiz kerak", - debdi.

Qirob darhol xizmatkorlariga baxtli odamni topib keltirishni amr etibdi. Shaharda izlamagan joylari qolmabdi, ammo

baxtli odamni topib kela olishmabdi. Kimdir turmush o'tog'idan, kimdir kambag'alligidan yana kimdir notavon farzandidan nolir ekan. Hech bir baxtli odam topolmagan xizmatchilar saroyga qaytayotganda, saroy yaqinidagi uydan shunday duoni eshitib qolishibdi:

"Tangrim, senga shukrlar bo'ssin. Sog'lig'im joyida, qornim to'q, bugunga qadar rizqimni kam qilmading. Men baxtiyor bo'lmay kim baxtiyor bo'ssin?"

Xizmatchilar va nihoyat baxtli insonni topdik, shu odamning ko'ylagini qirolimizga olib boramiz, deb o'ylashibdi. Ichkariga kirib, ne ko'z bilan ko'rishsinki, u odamning egnida kiyimi yo'q ekan".

Inson doim baxt izlayveradi. Qo'lida shuncha narsasi bo'ssa ham, doim ko'prog'ini xohlayveradi. Istagani oldiga kelmaguncha o'zini baxtli va xotirjam his qilolmaydi. Baxtni o'zidan izlagan va boridan mamnun bo'lib, shukr qilgan insongina haqiqiy baxtni topadi.

Har narsani bilish shart emas. Boriga shukr qilsak va ularning qadrini bilsak, shuning o'zi yetarli.

Meni ranjitganlarga salom berishdan to'xtamadim

Jonimizni yoqdilar, ezdilar, parchaladilar, ammo biz shunda ham ular kabi bo'lmadik. Bizni ranjitganlarni biz ham xafa qilganimizda, ulardan hech ham farqimiz qolmas edi. Biz nima qildik? Ularga Allohning salomini berishdan to'xtamadik. Ko'rindiki, har kim o'ziga yarashadigan ish tutarkan.

Ularning tanlovi ranjitib, dil yaralash bo'ssa, bu – ularning muammosi, bizniki emas. Buni e'tiborga olmaslik kerak. Biz ham shunday qildik.

Shu vaqtgacha meni ranjitganlardan intiqom olmadim. Oldimga bunday maqsad ham qo'ymadim. Xayolimning bir chekkasiga ham keltirmaganman. Biri meni xafa qilsa: "Buning hisobini Alloh so'rasin", dedim.

Menga qilingan har bir zulmni, nohaqlikni, azob-uqubatlarni o'zlariga his qildirishga fursatim bo'lmasdi. Intiqom zaif insonlarning ishidir. Men har safar Allohga havola qilaverdim. Meni yaralashdi, bunga javoban ularga salomimni kanda qilmadim. Qaniydi

berganim faqat salom bo'saydi. Ularga vij-donimning sadaqasini ham qo'shib berdim. Alloh qabul qilsin...

"Agar sizni ranjitganlarga hali ham salom bera olayotgan bo'lsangiz, bu vijdoningiz sadaqasidir".

Hazrati Mavlono

Kechagi kunni tuproqqa ko'ma olmaymiz-u, ertamiz gullar ochsin, deya kutmoqdamiz

Haliyam kechani o'ylayotgan ekansan, buguningdan zavq olishni kutmay qo'yaver. O'tgan kuningni qaytara olmaysan, ammo buguningni yashay olasan. Yashagan shuncha ko'rgiliklaring ortidan yig'laganing, o'zingni azoblarga qo'yaning yetmadimi?

Nega kechani tuproqqa ko'mish o'rniliga o'zingni kechaga ko'mmoqdasan? Ertangi kunning gullab-yashnashini xohlamaysanmi? Sen yashashing kerak bo'lgan uqubatlarni yashab bolding.

O'tishing kerak bo'lgan sinovlardan yolg'iz boshing bilan o'tding. Yashalgani yashaldi, tugashi keragi tugadi, ketgan ketib bo'ldi. Qayta-qayta ortingga nazar solaverma. O'tib ketgan azoblar seni kemirishiga nuqta qo'ya qol. Ortingga emas, doim oldinga intilishni odatga aylantir.

Bilib turibman, senga qilingan adolatsiz-

liklarni bir burchakka otish, iliklaringgacha o'tib ketgan azoblaringni unutib yuborish oson emas. Ammo bu hayotda arzimas insonlarni va voqealarni butun umr yashab o'ta olmaysan.

Nima bo'lsa ham, doim oldinga qadam tashla. Sen bilan kelishni xohlagan kelaver sin. Xohlamaganga eshikni ko'rsatib qo'y. Be malol ketaversin.

Kechani o'ylab emas, o'zingni bugunga bag'ishlab yasha.

Hayot – bir dars. Dono o'quvchi o'tmisidan dars olgan va xulosa chiqargan kishidir.

"Bir kuni litseydagi bir o'qituvchi laboratoriya qo'lida bir idish sut bilan kirib keldi. U sut idishini hammaga ko'rindigan qilib stol ustiga qo'ydi. O'quvchilar buni ko'rib dars bilan nima aloqasi borligiga hayron bo'lishdi. Shu payt o'qituvchi birdan qo'lidagi sut to'la idishni rakinadan oqizib yubordi. Va "Oqib ketgan sut uchun kuyunmang!" – dedi.

O'qituvchi sut oqib ketayotganini bar cha ko'rishi uchun hammani birma-bir yoniga chaqirdi va shunday dedi: "Yaxshilab qaranglar. Chunki bu darsni hayotingiz oxi riga qadar xotirlashingizni xohlayman. Sut oqib ketdi. Endi uning bir tomchisini ham ortga qaytara olmaysiz. Bu yog'iga qiladigan

ishimiz uni unutish va keyingi safar bugungi darsdan xulosa chiqargan holda harakat qilish hisoblanadi".

Ba'zi insonlar ketdi, ba'zi vaziyatlar yashaldi va tugadi. Endi o'tmishingdan qayta tug'ilish vaqtি keldi.

Qarama, ko'r. Tinglama, tushun!

O'ylashimcha, har doim qaramoq va ko'rmoq, eshitmoq va anglamoq o'rtasida qandaydir farq bo'lishi kerak. Ko'zlarimiz nuri Alloh istaganicha masofaga qarashga yetadi, to'g'rimi? Menimcha, ko'rish bilan ko'rishning farqi bor. Qulog'imiz hamma narsani eshitadiku-ya, lekin barini ham angolmaydi. Ko'rish va tushuna olish qalbdan chiqadigan bir harakatdir.

Buning nimaligini his qilganlar biladilar. Tushunilmoq insonning eng katta ehtiyoji. Aslo va aslo hech kimni tashqi ko'rinishiga qarab baholama, oldin uni o'rgan.

Avval aytganimdek, inson nimani ko'rsa, mohiyat o'shandadir. Boshqacha aytganda, nimani qanday tasavvur qilsak, u ko'zimizga shunday ko'rindi.

"Hindistondagi baland bir tog'ning te-pasiga shishadan bir maqbara qurilgan ekan. Kunlarning birida bir it tog'ga tirmashib chiqib, shisha maqbaraning ichiga kiradi. Maqbaraning ming ko'zguli mehmonxonasi-ga kirganida qarshisida mingta itni ko'radi.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

Qo'rqqanidan etlari junjikib ketib, hora boshlaydi. Ko'rib turgan itlari ham uning holatini takrorlashar edi.

It qo'rqib, o'zini panaga oladi va darhol bu yerdan juftakni rostlaydi. Sababi, u hayotini shunday yirtqich va yovvoyi itlarga to'la deb o'ylamagandi.

Birozdan keyin shu saroyga chiqqan boshqa bir it ham ko'zguda mingta itni ko'radi. U juda xursand bo'lib, u yoqdan bu yoqqa chopcha boshlaydi va boshqa itlarni ham bu yerga boshlab keladi. Qarabsizki, u shod-xurram saroydan chiqadi".

Inson tasavvurida aks etgan narsalarni ko'radi. O'ylarimiz go'zal bo'lsinki, faqat go'zallikni ko'raylik...

Ba'zilar axloqsiz bo'lsa, senda ayb yo'q

Boshingga kelgan kulfatlar uchun o'zingni ayblashni to'xtat. Ayblab, biror narsaga erisha olmaysan. O'zingga jahl qilaverish o'rniiga, xatolaringdan dars ol.

Sen boshingga kelganini yashading. Yaxshi niyatli degan insonlaring sen uchun xom xayol bo'lib chiqishi, seni pisand qilmasligi sening aybing emas. Har kim o'zining darajasiga mos ish qiladi, asl haqiqat shu.

Sen qo'lingdan kelganicha mehr va sevgi berding va ularni o'zingga qaytishini kutding. Biroq unday bo'ljadi.

Mahatma Gandhi shunday degandi:

"Qo'rkoqlar sevgisini oshkor qilolmaydi, dil izhori – mardlarning ishi".

Sevgingni oshkor etib, jasoratingni namoyon qilding. Ular qochib, qo'rkoqligini ko'rsatdi.

Endi esa o'zingga kel. Xatolar uchun o'zingni ayblamasdan, ulardan saboq chiqarib, yo'lingda davom et.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

Unutma, sen ularni emas, ular seni yo'qotdi.

Sen hech kimni yo'qotmading. Arzon insonlarga qimmatlik qilding, xolos.

Bori shu.

"Menga daraxtdan yiqilib tushganini olib keling".

Nasriddin afandi bir kuni daraxtdan yiqilib tushib, xunob bo'libdi. Yoniga kelgan odamlar: "Ozgina chidamli bo'l, afandi. Yiqilganing uchun namuncha ayollardek nozlanib o'tiribsan?" deyishibdi. Nasriddin afandining battar jahli chiqib, "Hech daraxtdan yiqilib tushganmisizlar?" deb so'rabdi. Atrofidigilar bir og'izdan "Yo'q", deya javob berishibdi. "U holda mening yonimga daraxtdan yiqilib tushgan birontasini olib kelinglar, o'sha meni tushunishi mumkin", – debdi afandi.

"Seni tushunaman" larga hech e'tibor qilma. Hamma yoningdaligini bildirish uchun shunday deydi. Hayotning qonuni shu: seni tushuna oladigani sen bilan bir dardni yashaganidir.

Biz bilan bir xil vaziyatda yashamagan va faqat quruq gap bilan seni tushunyapman, deganlarga Uilyam Shekspirning shu gaplari ni eslatish vaqtি keldi:

"O'zing his qilmagan narsani tushuna olmaysan".

Mavlono qanday purma'no hikmatlar aytgan:

"G'aribning dardini tinglash uchun bir g'aribning qulog'i kerak".

Men chekkan azobni boshdan o'tkazmagan bo'lsang, meni qaydan tushunarding?

"Seni tushunyapman" jumlesi yoningda ekanligini his ettirish uchun aytildigan an'anaviy tasallidir. Bu gap endi menga yordam bermasligini yaxshi bilasan.

Menga "Seni tushunib turibman", degan odamga qarab: "Sen ham mening azobimi ni totdingmi?" degim keladi

Endi men yashagan dardlarni boshidan o'tkazmagan kishining "Seni juda yaxshi tushunib turibman", deganiga ishonmayman. Boshimga kelganlarni hamma his qilishi shartmi? Albatta, yo'q. Forobiy shunday degan ekan:

"Har bir qalb o'z dardini o'zi biladi. Birov seni tushunishini kutma!"

Insonni haqiqatan ham tushunadigan odam shu dardlarni boshdan kechirgan kimsadir. Qolganlari quruq tasalli, xolos. Nasridin afandi bekorga aytmagan:

**“Men sotib olib bo‘lmay,
digan narsalarni sevaman.
Dengiz kabi, osmon kabi,
Oy va Quyosh kabi va yana
sevgi kabi”.**

Sabohiddin Ali

Azizlarim, hammasi yaxshi bo‘lib ketishi, yaxshiliklar sodir bo‘lishini kutib yashaymiz. Biz kutayotgan, yaxshiliklar yuz beradigan o’sha vaqt, afsus, kelmas ekan. Nega deysanmi? Ishi chiqib qolibdi-da. Ishi chiqmaganda, balki kelardi.

Kunlab, oylab va hatto yillab bajarishni xohlagan ko‘plab ishlarimizni amalga oshirish uchun payt poyladik. Natija nima bo‘ldi - ixtiyorimizdagи bor vaqt ni ham boy berdik.

Bundan bir yil oldingi hayotingni bir o‘yla! Hali erta, vaqt kelmadи degan ishlaringning qaysi birini qila olding?

Ehtimol, hozir bir xil narsalarni o‘ylayotgandirmiz.

Bir vaqtlar men ham xuddi shunday o‘ylaganman. Qilishim kerak bo‘lgan ishlarni orqaga tashlab, kechiktirar edim, inkor qilmayman. Vaqt kelmaganligi bilan o‘zimni ba-

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

honalar botqog‘iga otaverar edim. So‘ngrasini so‘rasang, quruq qo‘l bilan qoldim. Kechiktirgan ishlarim mendan tobora uzoqlashaverdi. Vaqt kelmadи, deganimda ayni vaqt bo‘lgan ekan. Ming afsuski, imkonim yo‘q, deya qo‘limda bor imkoniyatni ishga solmabman. Aslida qo‘limda turgan hayotimni o‘z qo‘llarim bilan qochirib yuboribman. Lekin kech qolmadim, deb o‘ylayman, chunki hali yashayapman.

Qaranglar, “Munosib vaqt keladi”, degan gap yo‘q! Faqat hozir bor. Shu on bor. Eng to‘g‘ri vaqt shu. Imkoniyatlarni kutadi-gan bo‘lsang, ular hech qachon qarshingga chiqmaydi.

Sen o‘z qo‘lingdagi imkonlardan o‘zingga imkon yaratasan. “Vaqtimas” degan gap yo‘q. Harakat qilmay o‘tirgan sen bor. Qo‘lidagi imkonlardan foydalanmay yurganlar bor. Yomon hayot yo‘q. Yaxshini anglab yetmagan inson bor. Paulo Koeloning “Alkimyogar” asarida shunday jumla bor:

“Men na o‘tmishda, na kelajakda ya-shayapman. Mening faqat hozirim bor va meni yolg‘iz u qiziqtiradi. Doim hozirda yashashni o‘rganib olsang, baxtli inson sen bo‘lasan”.

“Ikki keksa bemorni kasalxonaning yangi xonasiga olib o‘tishibdi. Ikkalasining

ham ahvoli jiddiy ekan. Bemorlarning biri deraza yonida, boshqasi narigi tomonda yotgan emish. Derazadan uzoqda yotgan xasta hech gapirmas, ko'zlari ojiz va o'pka kasalligidan azob chekardi.

Deraza yonida yotgan bemor ancha urinishdan keyin shergini suhbatlashishga majbur qilibdi. Ikki bemor oldiniga oila va farzandlaridan gap ochishibdi. Xonadoshi bilan suhbatlashar ekan, ko'zi ojiz bemor tushkunlik kayfiyatidan xalos bo'la boshlabdi. Deraza yonidagi bemor hamshiradan deraza va pardani ochishini va ochiq havoga yaqin o'tirishni so'rabdi. Hamshira faqat bir soatga ruxsat beribdi.

Bu odam har kuni derazadan qarab, atrofdagi go'zalliklarni ko'zi ojiz insonga aytib beradigan bo'libdi. "Yo Allohim, juda go'zal tabiat va daraxtlar. Hatto uzoqdagi ko'lni ham ko'ryapman. Ajabo, katta ko'l ekan, yonida esa bog' bor. Ishonasanmi, bu ko'lda juda ko'p o'rdaklar suzib ketyapti, havo ham ajoyib", - debdi.

Ko'zi ojiz bemor esa uni katta hayrat va qiziqish bilan tinglarmish. Har kun shunday davom etibdi. Bir kun deraza yonida yotgan bemor vafot etibdi. Oradan vaqt o'tib, ko'zi ojizning yoniga boshqa bemorni olib kelishibdi.

"Qanchalik omadlisan, derazadan ajoyib manzarani, ko'lmakni ko'ryapsanmi", - deb so'rabdi ko'zi ojiz yangi bemordan.

"Qanaqa manzara, do'stim. Yonimda ulkan devor bor, xolos", - debdi yangi bemor.

Hayot bizga ortida ajoyib manzarasi bor deraza bermasligi mumkin. Ammo go'zal aql va xayol kuchi bergen. Insonlarni qanchalik xursand qilsang, o'zing ham shuncha baxtli yashaysan. Faqat o'z baxting uchun harakat qilsang, qayg'u ichida yashay boshlaysan. Agar baxtli bo'lishni xohlasang, pul bilan soitib olinmaydigan narsalarga oshno bo'l. Tabassum qil! Eng muhimi, senga berilgan imkoniyatlardan to'g'ri foydalan. Senga berilgan eng katta hadya yashashdir, qadrini bil, his qil va shu onni qo'lingdan chiqarma.

Jorj Herberning ajoyib gapi bor:

"Kutma, to'g'ri vaqt kelmas. Kelgan joyingdan davom etaver.

Qo'lingda bo'lgan har imkondan foydalan. Odimlaganining sayin oldingda ko'p imkon paydo bo'laveradi".

Yo'qotishdan qo'rqedigan insonlaring seni yo'qotishdan qo'rqlaydi

Atrofingdagilarni sening baxtli yoki baxtsizliging qiziqtiradimi? Kim sendan xavotir olyapti? Oxirgi marta seni kim tushungan-di? Yaxshilab o'ylab ko'rsang, yonimda deb o'ylagan insonlaring, aslida og'izda yoningda bo'lganlarini fahmlab yetasan.

Birovlar xursandchiligi uchun o'zingni o'qqa-cho'qqa uraverding. Yetmaganiga, o'tmishida o'rnинг bo'limgan insonlari ni o'tmishim deding. Endi ularni yo'qotishdan ham qo'rqlayapsan. Mendan so'rasang juda katta xato qilmoqdasan. Sen haqingda o'ylamagan insonlar uchun boringni berish dan toliqmadingmi? Faqat o'zini o'laydigan insonlar uchun o'zingni yerga uraverish dan-chi?

Yo'qotishdan qo'rqqanlaring seni yo'qotishdan qo'rqlayapti. Afsus, haqiqatni ko'zla-ring ko'rqlayapti. Bu o'zingga qilgan eng katta adolatsizliging.

Ko'zlarining och endi! O'tmishida bo'lma-ganing u insonlar uchun qimmatli vaqtingni sarflama! Seni mensimayotganlar uchun nimadir qilishga urinma. Seni yo'qotishdan bir on bo'lsa ham qo'rqlaydigan odamni yo'qotishdan qo'rqlay!

Yo'qotishdan qo'rqqan nimang bo'lsa, barini qo'yib yubor. Hurmat qilganlaringga sening hatto xafaliging qiziqmas.

Endi ular bilan sening ham ishing bo'lmaydi!!!

Yo'qotmaslik uchun kurashgandan ko'ra, yo'qotishdan qo'rqlayotgan narsang ni o'z holiga qo'y!

Yo'qotish g'olib bo'lishni o'rgatgani uchun ham go'zaldir

Yutqazganingdan so'ng ham o'zingni topadigan bo'lsang, bu zafar quchganiningni anglatadi.

Bekordan bekorga yo'qotmagan bolasan. Yo'qotsang-da, g'olib sen bolasan. "Yo'qotdim" deya bir burchakka bekinib olmaysan. Insonlar va hayot sendan nimalarni tortib olgan bo'lsa, qanday yiqitishgan bo'lsa, oyoqqa turib barini bir-bir qaytarib olasan.

Yo'qotib yiqilganingda oyoqqa turish uchun harakat qiladigan bo'lsang, ishonaver, sen hech narsani yo'qotmagansan.

Hammasi ostin-ustun bo'lib ketishi mumkin. Botgan botqog'ingdan qaytib chiga olmasliging ham ehtimol. Ammo sen o'zingni mendan ham yaxshi bilasan-ku. Qani, qaddingni rostla. Seni yiqitganlardan intiqomni takroran oyoqqa turish bilan olasan. Sen mag'lubiyatni tan oladigan insonlardan emasan. Buni mendan ham yaxshi bilasan.

Yiqilib, oyoqqa qayta tura olmasligini istaganlar bor.
Ularga qanday javob qaytarishni juda yaxshi bilasan!

Tushunmaganga tushuntirishga urinish ham bir kasallik

Hazrati Mavlononing bir gapini juda yaxshi ko'raman:

"Sen nima desang deyaver, so'zlaganing qarshingdagining anglagani qadardir".

Tushunishni xohlaganlar sukunatimdan ham meni anglashi mumkin bo'lgan bu hayotda o'zimni tushuntirish uchun aytmagan gapim qolmadi.

Birovlarga o'zimni anglatish uchun bo'g'zim bo'g'ilib harakat qilgan kunlarim, sizlarni hech ham sog'inmayman. Sog'inish niyatim ham yo'q. Inson o'ziga qilgan eng katta isyoni - tushunmaganga tushuntirishga urinishdir.

Koshki, deyman ba'zida. Koshki vaqtini ortga qaytara olish imkonim bo'ssa, meni tushunmaganlarning yuzlariga aslo qaramagan bo'lар edim. Ba'zan shunday bolarkan, yashamguncha hech narsani bilmas ekansan. Narsalar doim ham ko'rganingdek bo'lib chiqmaydi.

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

*Ug'ur Ko'kbulut aytgan edi:
"Yiqilganingda kulib, turib ketishni*

o'rgan. So'zingni tushunmaganga tushuntirishning, ayrim narsalarni o'zgartirish uchun chiranihsrlaring, insoniy tuyg'usi bo'lma-ganlar uchun harakat qilishing seni battar holdan toydiradi".

Shu narsani anglaganimdan beri birovga tushuntirishga harakat ham qilmaydigan bo'ldim. Jim bo'ldim. Uzoqlashdim. Bu vaziyatda o'zlarini haq deb bilganlarga ham e'tibor qilmadim. Mayli, ular o'zlarini haq deb bilaverishsin. Tushunmaganga tushuntirmayman. Dostoyevskiy shunday degan edi:

"Dilini og'ritmaslik, o'zimga yarashmagan ishni qilmaslik uchun kimga javob qaytarmagan bo'lsam, ular o'zini haq deb o'yladi".

Hammasiga aybdor o'zimman

Ba'zan hech kim meni ranjitmagan, qadrsiz qilmaganday his qilaman. Meni yaralagan va ranjitganlardan xafa emasman.

Hayotining bir soniyasiga ham aylangan odamlarga hayotimga kirishga o'zim izn berdim, ranjitishlariga qo'yib berdim. Ularning hech aybi yo'q. Imkon bergen – men. Ular esa fursatdan unumli foydalanib qolishdi.

Yaxshi niyatlarim suiiste'mol qilindi. Hech kim menga zarar bermadi. Qarshimga kelgan hammani o'zim kabi qabul qildim. Yiqilishsa, birinchi chopgan o'zim, meni qadrlamaganlarni qadrlagan ham o'zim bo'ldim. Hech kechirilmaydigan ishlarni menga qilishganda, kechirib yuborgan ham men bo'ldim. Ular shunday bo'lgani uchun men ham ulardek bo'lishga majbur emasman.

Xafa bo'ldingmi? Ha.

Ranjidingmi? Ha.

Ammo bular uchun o'zimni doim ayblab yurmayman.

Meni hech kim xafa qilmadi. O'zim izn

Hayot yutqazgan joyingdan boshlanar

berdim bariga. Buni tan olaman. Hammasiga aybdor o'zim.

Eleonora Ruzvelt to'laqonli haq gapni aytgan ekan:

"Hech kim o'zing izn bermaguning-cha seni senga qadrsiz his qildirmas".

Biz biroz bo'rttirib yubordik

Biz xohlaganimiz uchungina yonimizda bo'ladiganlar sabab o'zimizni ancha azobladik. Masalan, shu haqiqatni ham unutib qo'yidik: hayotimizda o'zini voz kechib bo'lmas deb o'ylaydigan, butun dunyo mening atrofimda aylanadi, shu kichkina tog'larni men yaratdim, deydigan insonlar bor-ku, ana o'shalar biz istasak – bor, istamasak – yo'q. Hammasi aslida juda oddiy. O'sha noloyiq kimsalar o'zlari loyiq bo'lмагan hayotga kir-dilar va yetmaganiga, yelkamizga ortiqcha yuk bo'ldilar. Chunki bunga biz izn berdik. Ularni juda yaxshi ko'rganimizdan hamma narsa ular xohlagandek bo'lsin dedik, osmonlarga ko'tardik. Xo'sh, keyin-chi? Ularni ko'klarga ko'targan sari o'zimizni yerga urib boraverdik. Ular arzidimi, shunga loyiq bo'lishdimi? Aslo. Kech bo'lsa ham shu achchiq haqiqatni tushunib yetdik. Ulardan voz kechish qiyin emas ekan, voz kechmagan biz edik. Ularni porlasin deya o'zimiz so'nib borayotgan ekanmiz.

Jan Yujel aytganidek:

"Qarshingizdagи inson sizni hayotining qaysi оrniga munosib bilsa, siz ham uni hayotingizdagи shunday joyga qo'ying".

Vaqting emas, ko'ngling yo'q, ko'ngil bo'lsa ham, hafsalang yo'q

Ancha payt qobig'ingga o'ralib, o'zingni shuna oladigan bir kishiga ehtiyoj sezasan. Sevoladigan demadim, tushuna oladigan, deyapman.

Menga qo'yib bersangiz, tushunish sevishdan ham ko'ra muhimroqdir. Seni tushunmagan insonni seva olmaysan. Tushunmagan insondan sevgi ham kuta olmaysan. Zehnida zarracha tushunish tuyg'usi bo'limgan tanadagi qalbdan senga iliq muhabbat ham chiqmaydi.

Masalan, men hayotimda dadam bilan hech ham dardlashmadim. Bu bo'shliq sabab paydo bo'lgan muhabbatsizlik menga yanglish qarorlar berdi. Yanglish insonlarni tanidi. Oldinlari tushunishdan ko'ra sevishga ko'p e'tibor qaratgan ekanman. Ammo hozir unday emas.

Birdan hayoting shunday ko'z oldingda namoyon bo'ladiki, hayot haqiqatlari birinchi

Hayot yutqazgan joyingdan boshlana. o'ringa chiqib oladi. Vaqt o'tib, ana-mana deguncha yolg'iz qolasan va seni tushuna oladi-gan bir insonni xohlashni boshlaysan. Yoningdaligini hisqilishing, yoningdaligi-ni his qildiradigan, birga kulib, birga yig'lay-digan odam istaydi qalbing. Boshqacha ayt-ganda, huzurni izlaysan.

Har safar qaysi gulga qo'l cho'zsam, qu-rib qolaverdi. Har safar o'qiganimda ichimni yaralaydigan bir jumla bor:

"Inson o'zini tushunadigan va o'zi ham tushunadigan odam bilan gullaydi".

Shunday insonni izlayotganimda bittasi-ni uchratdim. U boshqa birov bilan olti, yetti oy oldin munosabatlarini tugatgan ekan. Shu paytgacha eng sof tuyg'ularini bir kishiga isrof qilgan ekan. U o'zini bir bo'shliqda yashayot-gandek his qilardi. Tushunish, tushunilish, sevish va sevilishdan tamoman yiroqlashgan, hayot oqimida suzayotgan bir inson edi. Bir shaharda yashasak-da, deyarli ko'risholmas-dik. Chunki vaqt yo'qligini aytar edi. Rosti, uchrashuvlarimizni sanasam, barmoqlarim ko'plik qiladi. Biroz vaqt jim-jit bo'lib ketdik. Men o'zimni sevdirishga harakat qilmadim.

Chunki endi men boshqalarga o'zimni sevdiradigan daftaramni yopgan edim. O'zimni majburlab sevdira olmasdim. Faqat boshida o'zi xohlayotgandek talpinib, keyin mendan o'zini olib qochganiga ko'nika olmas edim.

Men ham oldingidek kimsaga talpinmay-digan bo'lib qolganman. Ustiga-ustak, u ham men tomon qadam tashlamas edi. Hayotda hech ko'nika olmaganim va meni holdan toy-dirgan narsa noaniqlik edi. Bu noaniqlik ichida yana ham ko'p qolib ketmaslik uchun yuz-ma-yuz ko'rishib, gaplashib olaylik, dedim.

Xuddi menga bir kunda yigirma to'rt soat, unga o'n besh soat berilgandek, yana vaqt yo'qligini pesh qildi. Ayni o'sha paytda Bob Marliy menga shunday dedi:

"Sen uchun harakat qilmagan inson ketishingni kutayotgan bo'ladi".

Men ham ketdim. Na u Layli bo'ldi, na men Majnun. Bu hikoya biz uchun boshlanmasdan oldin tugagan edi. Hayron bo'ldimmi? Aslo yo'q!

Bir kun do'stim bilan bir restoranga borganimda, bilasizlarmi kimni ko'rdim? Menga doimiy vaqt bo'lmayotganini bahona qilgan - uni. Yetmaganiga, yonida boshqasi ham bor edi.

Do'stim ham sezdi, shekilli: "Istasang, boshqa joyga borib o'tiramiz", – dedi. "Yo'q, muammo yo'q. Shu yer yaxshi", – dedim. U meni ko'rmasdi, ammo men uni juda yaxshi ko'rib turar edim.

G'oyatda baxtli, qarshisidagi insonga juda iliq munosabatda edi. Keyin do'stimga qarab: "Vaqtim yo'q degan gap yo'q, do'stim,

ko'nglim yo'q degan narsa bor. Ko'nglim bo'lsa ham hafsalva va xohishim yo'q, degan narsa bor", dedim. Va kim aytgani aniq esimda yo'q, ammo juda sevaman mana bu jumlanai:

"Hatto bir buta ham o'ziga talpingan qushni itarib tashlamaydi, biz uchratgan shu qalblarga qara".

Vaqtim yo'q bahonasi bilan qochgan insonning hayotida eshik tutqichini tutib turma. U hayotida bo'lishing uchun senga bo'sh vaqtini topishini ham kutib ovora bo'lma. Sevmoq va qadrlamoq vaqt ajratishdir. Bo'sh vaqtlni to'ldirish emas.

Ayrimlar shularni hech anglab yetmadid-a. Bu hayotda senga kaktus, boshqalar-ga moychechak bo'lgan kimsalar bor. Ana o'shalardan uzoq bo'l.

O'zimizni o'zimiz ovutmaylik. Hamma-ning vaqtি bor. Faqat qiziqayotgani biz emas-miz. Ko'nglidagi biz emasmiz.

Shunday ekan, bizni xohlamagan qalb-da qoladigan darajada g'urursiz emasmiz. Ular ham voz kechilmas emas.

Uchrashmay qo'yganimizdan bir oy o'tib, koronavirus yuqtirib oldim. Buni eshit-gach, menga xabar yozibdi.

"Kasal bo'lib qolibsan, hozir xabar topdim. Umid qilamanki, ahvoling yaxshi. Nimagadir ehtiyojing bo'lsa, darhol menga qo'ng'iroq qil. Sen kuchli insonsan. Hammasi-

ni yengganing kabi buni ham yengib o'tasan",
deyilgan maktubda.

Bu xabarga nima deb ham javob yozar
edim. Albatta, hech nima. Javob ham qaytar
madim.

"Qasoskormisan?" deyapsizmi? Aslo.
Sog'ligimda ko'rishga kelmagan bemorligim-
da kelarmidi? Xuddi birovdan qadr va e'tibor
ko'rishimiz uchun o'lishimiz kerakdek. Yoki
eng kamida kasal bo'lishimiz kerakmi. Essiz...

Qolidagini yo'qotganidan keyin to'kil-
gan ko'z yoshlar timsohning ko'z yoshlari-
ga o'xshaydi. Keyin kirgan aqling, g'ururga
berilib javob berilmagan qo'ng'iroqlar menqa
Livanelining shu so'zlarini eslatadi:

**"Salomatligimda kelmagan eding,
o'ldim, azamga keldingmi?"**

Sen hech kimning o'rnini bosuvchi emassan

Ko'ngillari tusaganda kelishadi, xohla-
ganda ketishadi. Seni ikkinchi o'ringa
qo'yishadi. Atrofida sendan-da yaqini bo'lsa,
seni eslamaydi. Hech kimi qolmaganda yana
senga qaytadi va sen yana uni qabul qilasan,
shundaymi?

Shuni tushunsang-chi: sen kimningdir
bo'sh vaqtini to'ldiradigan, ikkinchi va uchin-
chi o'rinda turadigan, xohlaganida qo'ng'iroq
qiladigan, xohlamasa, eslamaydigan insoni
emassan. Sen boshqa birovlarining o'rnini bo-
suvchi emassan.

Hazrati Mavlono aytgan ekan:
**"O'zingni kichik hisoblashni bas qil.
Sen bir koinotsan".**

Senga ko'ngli tusaganida qo'ng'iroq
qilib, izlab qolishlariga izn berma. Chunki sen
o'zing uchun qadrlisan. O'zi nima xohlayot-
ganini bilmaydigan manman insonlar uchun
quvvatingni sarf qilma!

Bundan keyin kim seni qanchalik qadr-
lab, hurmatingni joyiga qo'ysa, ana o'shalarga

o'zidek javob qaytarasan. Bundan ortig'i yo'q.
Keragidan ortiq qadrlash ham isrof ekan.
Tuyg'ularingni isrof qilmaysan. Mo'jizani
ni insonlardan izlamay qo'yaver. Mo'jizani
o'zingda, mo'jizani sensan!!!

**"Hayotda nima bo'lsang bo'lgin-u,
aslo birovning o'rnini bosuvchi bo'lma!"**

Senga tegishli bo'lsa, qo'yib yuborsang ham seni sevadi

Bir paytlar hayotimga kirgan odam
menden ketmasin deya rosa harakat qilgan-
man. Uni yo'qotishdan qo'rqqanman. Bildim-
ki, o'rinsiz xavotir olganman.

Ketishni xohlagan sening qo'rquving-
ga qarab turmaydi. Qancha bog'lansang
bog'lan, qanchalik sevsang sev, odam o'ziga
loyig'ini sevadi. Yo'qotishdan qo'rqaqdan da-
rajada sevsang ham, bu qolishlari uchun asos
bo'lmaydi. Vaqt kelib yo'qotishni qo'rqqan-
larimizni qo'yib yuboramiz. Men ham ularni
qo'yib yubordim.

Ketish yoki qolish o'zlariga havola. Qadr-
lab sevganim uchun oldingi xatolariga ko'z
yumgan insonlarim bor edi. Anchadan keyin
sevilganini his qilgan insonning nonko'rligi
bilan kurashish juda qiyin ekanligini anglab
yetdim.

O'zini voz kechilmas deb biladiganlar bi-
lan ortiq ishim yo'q!

"Ilgari yo'qotishdan qo'rqqanlarim etagiga mahkam yopishar edim, hozir esa hammasini qo'yib yubordim".

Salomga yarasha alik oldik

Zigmund Freyd deyidiki:
"Insonlar sendan oldingidek foydalolmasa, o'zgaribsan, deyishadi".

Qadrdonlarim iltimoslarini so'zsiz bajarishma shunday o'rganib qolishganidan hatto meni mensimay qo'yishdi. Men ham ularning istagani kabi emas, qanday bo'lsam, shunday bo'lishga qaror qildim. Ulardan uzoqlashdim.

Yaralarimiz sababchisi shular, deyishni bas qilaylik. Ularga pichoqni biz tutqazdik. Na iloj, sevish va qadrlashga javob bunday bo'lmasligi kerak edi.

Har safar meni oldingidek o'yinchoq qila olmayotgan insonlarning sen o'zgarding, deyishlari endi meni hayron qoldirmaydi.

Eh azizlarim, men o'zgarmadim, faqat salomga yarasha alik olmoqdaman, xolos. O'zgorganimni pesh qilib, hayotimda bo'lishni xohlamaganlarga eshikni ko'rsatdim.

Men bo'lmasam ham hayotida hech narsa o'zgarmaydigan insonlarning yo'qligi mening hayotimni ham o'zgartirmaydi.

Hozir bularni aytishdan hech ham char-chamaydigan ahvoldaman:

**Mayli, siz meni o'zgardi, deb o'ylang,
men aslida o'zingizga yarasha javob qaytaryapman.**